

ג' תמוז

קבץ למוז וְהִכְנֶה לְיוֹם הַהִלּוּלָא ג' בְּתַמוֹז ה'תשע"ד

ל'ה' האָרץ ומלואָה

שם _____

משפּחה _____

כְּתָה _____

יוצא לאור על ידי

חידר אידיש 'אהלי מנחם'
חב"ד ליובאוויטש, ביתר עילית

רח' חב"ד 2, ביתר עילית
טלפון: 02-5800654 פקס: 153-25800654
omchabad@barak.net.il

תּכּוּן הָעֵנִינִים

- 3 פּתח דְּבַר
- 6 סֵדֶר יוֹם הַהִלּוּלָא
- 8 חֻלְקִים מִמְאָמֵר "וְאַתָּה תְּצוּה" – עִם בְּאוּר לְתַלְמִידִים
- 20 מְאָמֵר "וְאַתָּה תְּצוּה" – אוֹתִיּוֹת אֶג
- 22 אַגְרַת הַקֹּדֶשׁ – פֶּרֶק כ"ז – עִם בְּאוּר לְתַלְמִידִים
- 25 אַגְרַת הַקֹּדֶשׁ – פֶּרֶק כ"ז
- 28 מְשֻׁנְיּוֹת – אוֹתִיּוֹת שְׁמוֹ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַרְבֵּי
- 37 מְדוּעַ צָרִיךְ רַבִּי? – שִׁיחַת קֹדֶשׁ
- 42 נְגוּנִים שֶׁהַרְבֵּי לָמַד
- 44 חֲמֵשׁ, תְּנַיָא, סֵפֶר הַמְצוּוֹת, גְּאֵלָה וּמְשִׁיחַ – ב' תַּמּוּז
- 48 חֲמֵשׁ, תְּנַיָא סֵפֶר הַמְצוּוֹת, גְּאֵלָה וּמְשִׁיחַ – ג' תַּמּוּז
- 53 סְפוּרֵי מוֹפֵת
- 59 כְּתִיבַת פִּ"נ – כִּיצַד?

פְּתַח דְבָר

תְּלַמִּידִים יְקָרִים, יְלָדֵי צְבָאוֹת־הַשָּׁמַיִם

נְנִסָּה לְדַמְיֵן לְעֲצָמְנוּ הַיּוֹדְעָה כּוֹזֵאת: "הִשְׁמַעְתֶּם? מִלְמַעְלָה הַחֲלִיטוּ לְשַׁלַּח אֵלֵינוּ עֵתָה, לְתוֹךְ הַגְּלוּת אֶת הַגְּאֻלָּה לְכַמָּה שָׁעוֹת. כַּמָּה שָׁעוֹת שֶׁל גְּאֻלָּה – בְּקָרוֹב!"

מָה נַעֲשֶׂה בְּהֵן? אִיךָ נִתְנַהֵג? אִיךָ נִתְאַמֵּץ לְהַחְזִיק בְּהֵן לְבַל יִמְלָטוּ מִבֵּין אֲצַבְעוֹתֵינוּ?

נְנִסָּה לְדַמְיֵן לְעֲצָמְנוּ הַיּוֹדְעָה אַחֲרֵת: "הִשְׁמַעְתֶּם? בִּירוּשָׁלַיִם יָרַד מִלְמַעְלָה בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ לְכַמָּה שָׁעוֹת. עִם־יִשְׂרָאֵל מִזְמַן לְבָקָר בּוֹ וּלְהִסְתוֹכֵב בְּאוֹלָמוֹת וּבַעֲזָרָה".

אִיזוֹ הַתְּרַגְּשׁוֹת, אִיזוֹ חַוְיָה אֲדִירָה, מָה נוֹכַל לַעֲשׂוֹת כְּדֵי שְׂבִית־הַמִּקְדָּשׁ יִשָּׂאָר עִמָּנוּ פֹּה וְלֹא יַעֲלֶה שׁוֹב לְמְרוֹמִים.

נְנִסָּה לְדַמְיֵן לְעֲצָמְנוּ הַיּוֹדְעָה נוֹסֶפֶת: "הִשְׁמַעְתֶּם? יַעֲרֹךְ דִּיּוֹן מִקִּיף שֶׁל שָׁעָה, בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, עַל הָעֵתוּי שְׂיִבְחָר לְבִיאַת מְשִׁיחַ. בְּשָׁעָה זֹאת אֲנַחְנוּ יְכוּלִים לְהִשְׁפִּיעַ עַל הַחֲלָטָה בַתְּפִלָּה, בְּלִמּוּד וּבִמְעָשִׂים טוֹבִים".

אִיזָה כִּיף! סוּף־סוּף אָנוּ יוֹדְעִים בְּדִיּוֹק מָה עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת!

מָה דַעְתְּכֶם עַל הַהוֹדְעוֹת הַלְלוּ? אִם בְּאַמַּת הָיָה שׁוֹלַח אֵלֵינוּ הַקָּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא שָׁעוֹת שֶׁל גְּאֻלָּה אוֹ הַזְדַּמְנוֹת לְהִסְתוֹכֵב בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ, אוֹ שָׁעָה שֶׁל אַפְשָׁרוֹת מִיַּחַדָּת לְהִשְׁפִּיעַ עַל מְהִירוֹת בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ. אִיךָ הֵינּוּ

מְנַצְלִים אֶת הַשְּׁעוֹת הַלְלוּ? מָה הֵינּוּ עוֹשִׂים בְּמִשְׁךָ כָּל הַיּוֹם, בַּשְּׁעוֹת
הַבֶּקֶר, בַּשְּׁעוֹת הַצְּהָרִים וּבַשְּׁעוֹת הָעָרֶב?
אֵיךְ הֵינּוּ מַתְנַהֲגִים? עַל מָה הֵינּוּ מְדַבְּרִים? וְאֵיךְ הֵיטָה נִרְאִית
הַהֶתְכוּנְנוֹת שְׁלָנוּ לְבִיאַת הַמְּשִׁיחַ? בְּאִיזוֹ מִדַּת רְצִינּוֹת הֵינּוּ מְכִינִים אַחֲרֵי-
כֵן אֶת עַצְמָנוּ וְאֶת הָעוֹלָם לִימֵי הַגְּאֻלָּה?
טוֹב, נִצָּא עִכְשָׁו מִן הַדְּמִיוֹן. הֲרֵי הַצְּפִיָּה שְׁלָנוּ הִיא לְגְאֻלָּה וְלֹא
לְדְמִיוֹנוֹת. מָה כֵּן עוֹמֵד עִכְשָׁו בְּפָנֵינוּ? וּבְכֵן, עִכְשָׁו אֲנַחְנוּ אֲכֵן כֵּן עוֹמְדִים
בְּפָנֵי יוֹם אֶחָד מִיַּחַד וְאִמְתִּי מְאוּד – ג' בְּתַמּוּז.

בְּג' בְּתַמּוּז מוֹיִשְׁלָה קֶצֶת מְבַלְבֵּל. הוּא מַחְלִיט לַעֲשׂוֹת סֹדֵר בַּדְּבָרִים
וְלִשְׁאֹל אֶת אָבָא אֶת כָּל הַשְּׁאֵלוֹת.
"אָבָא, אֲנִי לֹא מֵבִין. בְּג' בְּתַמּוּז כָּלֵם מְדַבְּרִים עַל מְשִׁיחַ וְעַל הַגְּאֻלָּה
הַקְּרֵבָה מְאוּד. אֵיךְ בְּג' בְּתַמּוּז מְדַבְּרִים גַּם עַל הַסְּתַלְקוֹת. אָבָא, אֵיךְ זֶה
'הוֹלֵךְ' בְּיַחַד?"

אַתֶּם מְכִירִים אֶת הַשְּׁאֵלָה שֶׁל מוֹיִשְׁלָה? הָאֵם גַּם אַתֶּם שְׁאֵלְתֶם אֶת
עַצְמְכֶם אֶת אוֹתָהּ שְׁאֵלָה? אִזּוֹ בּוֹאוּ, נִנְסֶה לְמַצָּא אֶת הַתְּשׁוּבָה בַּדְּבָרִי
הָאֲדָמוּר הַזֶּקֶן בְּ'אַגְרַת הַקִּדְשׁ' פָּרָק כ"ח:
"בְּנוֹדֵעַ שְׂכַל עָמַל הָאָדָם שְׁעָמְלָה נִפְשׁוֹ בְּחַיָּו לְמַעְלָה בְּבַחֲיִנַת
הָעֵלָם וְהַסְּתֵר מִתְּגִלָּה וּמֵאִיר בְּבַחֲיִנַת גְּלוּי מוֹלְמַעְלָה לְמַטָּה בְּעֵת
פְּטִירָתוֹ..."

טוֹב, עִכְשָׁו אֲנַחְנוּ מִתְחִילִים לְהִבִּין. כָּל הַפְּעֻלוֹת שְׁעוֹשֶׂה הַצְּדִיק
בְּמִשְׁךָ כָּל יְמֵי חַיָּו בְּעוֹלָם, כֵּלָן מְקַבְּלוֹת תְּקוּף, כּוֹחַ וְהַתְּעַצְמוֹת בְּיָוֵם

ההלולא שלו. למשל, צדיק שעסק כל חייו במעשי צדקה וחסד ואלו היו עקר עסוקו, מה יקרה ביום ההלולא שלו? אור גדול של צדקה וחסד יאיר וישפיע על העולם.

כלנו, כל חסידי הרבי, יודעים היטב מה היה עקר עסוקו של הרבי במשך כל שנות הנשיאות. אלפי אלפים של פעלות, שיחות, מאמרים, אגרות, פגישות, הוראות – כלם היו מכונים למטרה אחת: להביא את ימות המשיח ומהר ככל האפשר.

מה אם-כן קורה ביום ג' בתמוז?

בג' בתמוז כל הפעלות של הרבי נשיא דורנו, להביא את משיח – יורדים אלינו ברפוז אדיר, הם מתמלאים כוח ומתעצמים ביותר.

איזה יום מסגל זה! איזה אור של גאולה, איזה אור של משיח – בואו ננצל אותו בדרך האמתית והמועילה ביותר.

התחושה כאלו אנחנו מתהלכים ביום אחד של גאולה, כאלו אנחנו מסתובבים כמה שעות בבית המקדש, התחושה שיש לנו כוח אמתי להשפיע על זרוז בואו של משיח, כל התחושות הללו ימריצו אותנו לנצל את יום ג' בתמוז באפן הראוי.

בברכת חסידים

הרב מנחם-מענדל הכהן

סדר יום ההלולא

מדליקים בכל בית גר שידלק כל המצת-לעת. ובאם אפשר – גר של שעה.

יבחרו וירימו מי שיתפלל לפני התבה ביום ההלולא, ונכון לחלק שיתפלל אחד – ערבית, שני – שחרית, שלישי – מנחה, כדי לזכות בזה מספר יותר גדול של אנ"ש.

בשעת התפלות ידליקו חמשה גרות.

אחר התפלה (ובבקר – אחר אמירת תהלים) ילמד המתפלל לפני התבה פרק כ"ד דכלים ופרק ז' דמקנאות. אחר-כך יאמר המשנה "רבי חנניא בן עקשיא... ויאדיר". בלחש – איזה שורות בתנ"א, קדיש דרבנן.

אחר תפלת ערבית – יחזרו חלק מהמאמר האחרון המגה שזכינו לו, "ואתה תצוה" בעל-פה. ואם אין מי שיחזור בעל-פה – ילמדוהו בפנים. וכן אחר תפלת שחרית. ולסימו אחר תפלת מנחה.

בבקר, קדם התפלה – פרק תנ"א. וכן לאחר תפלת מנחה.

בבקר, קדם התפלה – ירים כל אחד תרומה לענינים השכיכים לנשיאנו, בעד עצמו ובעד כל אחד מבני-ביתו שיחיו, וכן קדם תפלת מנחה.

לאחר תפלת שחרית – יכתב ויקרא כל אחד פ"נ (=פדיון נפש). מי שזכה להכנס ל'יחידות', או על-כל-פנים לראות את פני כבוד-קדשת אדמו"ר נשיא דורנו – יציר עצמו, בעת קריאת הפ"נ, כאלו עומד לפניו. להניח הפ"נ אחר-כך בין דפי מאמר, קונטרס וכו' של כבוד-קדשת אדמו"ר. ולשלחו (אם אפשרי – בו ביום) על-מנת לקראו על הציון שלו.

במשך המצת-לעת – ללמד פרקי המשניות של אותיות השם.

במשך המצת-לעת - לערף התועדיות פעילות מתוך אהבת-ישראל, ולהתחזק בכל עניני למוד התורה נגלה וחסידות, חזוק התורה והיהדות והפצת המצינות, ובמיחד באהבת-ישראל ואחדות-ישראל.

לקבצ שעה במשך המצת-לעת - לבאר לבני-ביתו שיחיו אודות כבוד-קדשת אדמו"ר נשיא דורנו ועבודתו אשר עבד בה כל ימי חייו, ואשר גם עתה, כיון "שגם בזה העולם אשתכח יתיר" - בודאי שהוא מנהיג את העולם כלו, ואנ"ש בפרט, ומעורר רחמים רבים וכו', כמו שהיה עד עתה, ואדרבה, ביתר שאת וביתר עז. ולכן, גם השפעותיו לכל השיכים אליו מתעלות יותר ויותר. וכדי שיתקבלו בפנימיות, צריכים גם ה'פלים' של השיכים אליו להיות מזככים יותר.

במשך המצת-לעת - לבקר בבתי-הכנסת ובבתי-המדרש אשר בעיר, לחזר שם מימרא או פתגם מתורתו של כבוד-קדשת אדמו"ר, לבאר אודות אהבת כל ישראל שלו, להודיע ולהסביר תקנותיו על דבר למוד הרמב"ם לכל אחד ואחת (שלשה פרקים ליום, פרק אחד ליום או ספר המצוות), ועל דבר מבצעי המצוות הכלליים שלו: מבצע אהבת-ישראל, חנוכה, תורה, תפלין, מזוזה, צדקה, בית מלא ספרים, גרות שבת-קדש, כשרות, טהרת המשפחה, ואחדות כל בני-ישראל. לעורר את בני נח בדבר קיום שבע מצוות שלהם ועד המבצע האחרון והעקרי - 'עמדו הכן בלכם', לפרסם בכל מקום ש"לאלמר לגאלה" וש"תכף ומיד ממש הנה זה משיח בא", וההשתדלות האחרונה של כל אחד ואחת מיישראל להביא את המשיח על-ידי למוד התורה בעניני משיח וגאלה.

ויהי-רצון, שתכף ומיד ממש, יחיש ה' ביאת גואלנו, מהרה יגלה, והקיצו ורננו שוכני עפר, ונשיאנו, הוא כבוד-קדשת אדמו"ר, בתוכם ובראשם, ישמיענו נפלאות וינהלנו בדרך העולה בית-אל.

וכפי שפנים כבוד-קדשת אדמו"ר את מאמר החסידות הראשון שלו: 'ונזכה להתראות עם הרבי פה למטה, נשמה בגוף ולמטה מעשרה טפחים, והוא יגאלנו'.

מֵאָמַר "וְאַתָּה תִּצְוֶה"

עם באור לתלמידים

מסעיף א'

הַדְּיוּקִים בַּמַּלִּים "וְאַתָּה תִּצְוֶה" – "וַיִּקְחוּ אֵלַיךְ"

וְאַתָּה תִּצְוֶה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלַיךְ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כִּתִּית לְמֵאוֹר לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד, וַיְדוּעִים הַדְּיוּקִים בְּזֶה דְּבַכָּל הַצְּוִוִּים שֶׁבַּתּוֹרָה נֶאֱמַר צוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה, וְכֵאֵן נֶאֱמַר וְאַתָּה תִּצְוֶה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְלְהוֹסִיף, דְּהַדְּיוּק מַה שֶּׁכָּתוּב וְאַתָּה תִּצְוֶה הוּא לֹא רַק בְּהַלְשׁוֹן אֲלֵא גַם בְּהַתּוֹכֵן, דְּלִשׁוֹן וְאַתָּה תִּצְוֶה מְשֻׁמַּע שְׁמֻשָּׁה הוּא הַמְּצֻוֶה, וְצָרִיךְ לְהַבִּין, הֲרֵי מִשָּׁה הוּא הַשְּׁלִיחַ לְמִסּוֹר לְיִשְׂרָאֵל אֶת צִוּוֵי הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא, וְלָמָּה נֶאֱמַר וְאַתָּה תִּצְוֶה.

גַּם צָרִיךְ לְהַבִּין מַה שֶּׁכָּתוּב וַיִּקְחוּ אֵלַיךְ, שְׁיִבִיאוּ הַשֶּׁמֶן לְמִשָּׁה (אֵלַיךְ), דְּלְכַאוּרָה, כִּיּוֹן שֶׁהַעֲלָאת הַנְּרוֹת הִיְתָה עַל-יְדֵי אֲהֲרֹן, לָמָּה הוּצָרָךְ לְהַבִּיא אֶת הַשֶּׁמֶן לְמִשָּׁה.

לְמַדְנֵנו עַל שְׁנֵי דְיוּקִים בַּפְּסוּקִים (א) מְדוּעַ נֶאֱמַר "וְאַתָּה תִּצְוֶה", שֶׁמְשַׁמְעוֹתוֹ שְׁמֻשָּׁה הוּא הַמְּצֻוֶה. (ב) מְדוּעַ כָּתוּב "וַיִּקְחוּ אֵלַיךְ", שֶׁצָּרִיךְ לְהַבִּיא אֶת הַשֶּׁמֶן לְמִשָּׁה (וְלֹא לְאֲהֲרֹן שֶׁהוּא הַמְּדַלִּיק).

מֹשֶׁה מַחְבֵּר אֶת יִשְׂרָאֵל לָהּ, וְהֵם מוֹסִיפִים אֹר בְּמֹשֶׁה

בְּסֵעִיף זֶה מְתַרְץ אֶת שְׁנֵי הַדִּיּוּקִים שֶׁבְּסֵעִיף הַקּוֹדֵם:

וּמִבְּאֵר כְּבוֹד-קִדְשֵׁת מוֹרֵי וְחֻמֵי אֲדַמוֹ'ר (בְּמֵאמְרוֹ הַיְדוּעַ דְּבוּר-הַמִּתְחִיל וְקִבֵּל הַיְהוּדִים שֶׁנֶּאֱמַר בְּפוּרִים קָטָן תרפ"ז), דְּצִיּוּנֵי (תְּצוּנָה) הוּא צוּתָא וְחִיבוּר. וְזֵהוּ וְאַתָּה תְּצוּנָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁמֹּשֶׁה הוּא מְקַשֵּׁר וּמַחְבֵּר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עִם אֹר-אֵין-סוּף.

וְעַל-יְדֵי שֶׁמֹּשֶׁה מְשַׁפֵּיעַ לְיִשְׂרָאֵל (שֶׁמְקַשֵּׁר אוֹתָם עִם אֹר-אֵין-סוּף), עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יְתָרוֹן וְהוֹסְפָה בְּמֹשֶׁה.

מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל – כְּמוֹ רֹאשׁ וְרֵגֶל

[דְּמֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל הֵם דּוֹגְמַת רֹאשׁ וְרֵגֶל, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב שִׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רְגְלֵי הָעָם אֲשֶׁר אָנֹכִי בְּקִרְבּוֹ, דְּכָל יִשְׂרָאֵל הֵם הָרְגְלִים דְּמֹשֶׁה, וּמֹשֶׁה הוּא הָרֹאשׁ שֶׁלָּהֶם. וְכְמוֹ שֶׁבְּאֲדָם הָרְגְלִים מוֹלִיכִים אֶת הָרֹאשׁ לְמָקוֹם שֶׁהָרֹאשׁ מְצַד עֲצָמוֹ אֵינּוּ יָכוֹל לְהִגִּיעַ לְשֵׁם, כְּמוֹ-כֵן הוּא בְּמֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי יִשְׂרָאֵל (הָרְגְלִים דְּמֹשֶׁה) מִיתוּסָף עֲלוּי בְּמֹשֶׁה...].

וְזֵהוּ וְאַתָּה תְּצוּנָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שְׁמֵן זֵית גֹּו', דְּעַל-יְדֵי שֶׁמֹּשֶׁה יְצוּנָה וְיִקְשֵׁר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עִם אֹר-אֵין-סוּף, עַל-יְדֵי זֶה יְבִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁמֵן זֵית לְמֹשֶׁה (וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ), שְׁיֹוִסִיפוּ תוֹסְפוֹת אֹר בְּמֹשֶׁה.

בפסוק מספר באפן כללי הקשר בין משה רבנו ועם ישראל:
"תצוה" פרושו - לחבר, מלשון צותא. ה' אומר למשה: "ואתה תצוה", אתה,
משה רבנו, תשפיע לעם ישראל השפעות כדי לחבר אותם עם אור-אין-סוף, עם
הקדוש-ברוך-הוא.

לאחר מכן באה העבודה של בני-ישראל: "ויקחו אליך" - אל תסתפקו במה
שקבלתם ממשה, אתם צריכים על-ידי עבודתכם "לקחת" ולהוסיף אור במשה.

ביצד יכולים בני-ישראל "להוסיף" במשה?

מסביר הרבי: זאת מפיון שמשה נמשל לראש, וישראל - לרגלים. כמו שהרגלים
מובילות את הראש למקום שאינו יכול ללכת לבד, כך עם-ישראל - "הרגלים של
משה" - מובילים ומקדמים את משה.

בכך יש הוראה נפלאה בענין ההתקשרות לנשיא הדור: עד כמה נוגע לרבי כל
מעשה טוב שאנחנו עושים. הרבי מחכה למעשים שלנו, כדי להתקדם עוד צעד
לקראת הגאולה!

לספום: משה רבנו מחבר את ישראל עם הקדוש-ברוך-הוא, ועם ישראל פועל
הוספת אור במשה.

מסעיף ג'

משה רבנו "רעיא מהימנא" - רועה ומחזק האמונה

בסעיף הקודם הסביר באפן כללי, שהכונה במלים "ואתה תצוה" היא, שמשה
מחבר את בני-ישראל עם אור-אין-סוף. בסעיף זה יסביר באפן מפרט: מה בדיוק
הכונה שמשה מחבר את בני-ישראל עם הקדוש-ברוך-הוא.

ולבאר זה, מקדים בהמאמר שמשה רבינו נקרא רעיא
מהימנא, דשני פירושים בזה שהוא רועה נאמן של
ישראל ושהוא זן ומפרנס את ישראל בענין האמונה. דהאמונה
שישנה בישראל מצד עצמם, שישאל הם מאמינים בני

מאמינים, אפשר שתהיה בבחינת מקיף, וזה שמשה רועה ומפרנס את ישראל בענין האמונה הוא שהאמונה תהיה בפנימיות.

משה רבנו הוא "רועה האמונה" – מחזק את האמונה של ישראל. אמונה יכולה להיות בבחינת "מקיף" ולא תשפיע על התנהגות האדם, ומשה פועל שהאמונה תהיה בפנימיות, שתשפיע על התנהגות האדם (וזה הפרוש שהוא "זן" את האמונה – האמונה נעשית כמו מזון שנכנס לתוך האדם והוא נזון ממנו, כך האמונה חודרת באדם ומשפיעה עליו).

משה פועל גם שהאמונה עצמה תהיה עמקה יותר: היהודי לא רק מאמין בה באופן ודאי, כאלו רואה זאת בעיניו; משה מגלה אצל כל יהודי כי עצם מציאותו קשורה עם ה', ואינו יכול להנתק ממנו בשום אופן. זה הפרוש שמשה "מצוה" – מחבר – את היהודי עם הקדוש ברוך הוא.

חזק האמונה על ידי ראש ישראל שבדור, במרדכי בדורו

. . וממשיך בהמאמר, דזה שמשה הוא רעיא מהימנא, הכוונה בזה היא גם לאתפשטותא דמשה שבכל דור, דראשי אלפי ישראל שבכל דור הם מחזקים את האמונה ד'ישראל (שבדורם), שהאמונה שלהם תהיה בפנימיות.

וכמו מרדכי, שהיה האתפשטותא דמשה שבדורו, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה שמרדכי בדורו כמשה בדורו, שגם בזמן גזרת המן, שלימוד התורה וקיום המצוות אז היה קשור עם מסירות נפש, הקהיל קהילות ברבים לחזק את אמונתם של ישראל בהוי' ולעמוד חזק בלימוד התורה וקיום המצוות.

גם משה רבנו שבכל דור, נשיא הדור, מחזק את האמונה של ישראל. וכמו מרדכי היהודי, שבמצב קשה מאוד מבחינה רוחנית וגשמית, בזמן גזרת המן – חזק את האמונה של עם ישראל, עד כדי כך שאצל כלם התעוררה מסירות-נפש בפעל, שלא למרד בקדוש-ברוך-הוא, ולקיים תורה ומצוות גם ברבים.

העבדה שנשיא הדור מעורר מסירות-נפש אצל היהודי, היא סימן מבהק שמתגלה בו עצם הנשמה – שלכן הוא אינו יכול לכפר חלילה בקדוש-ברוך-הוא.

”כתית למאור”: קשיי הגלות מעוררים את עצם הנשמה

ולאחרי שמבאר בארוכה שמשה ואתפשטותא דילי שבכל דרא מחזקים את האמונה דישראל, מבאר דיוק לשון הכתוב שמן גוי כתית למאור (למאור ולא להאיר), שבזמן הגלות, שכל אחד ואחד הוא נשבר ונדכא, כתית, על-ידי זה מגיעים למאור (העצם) שממנו נמצא האור.

המצב בו נשיא הדור מעורר מסירות-נפש במצב של גזרות, נרמז בהמשך הפסוק “כתית למאור”:

כתית פרושו שבירה (כתישת הזית להוציא ממנו את השמן). וברוחניות: מצב של גלות וגזרות על קיום התורה ומצוות. דוקא במצב של “כתית” ונסיונות, מתעורר ביהודי ה”מאור” – עצם הנשמה (שנקראת “מאור” שהוא המקור של האור, כי עצם הנשמה היא שרש ומקור הנשמה), ולכן הוא מקיים תורה ומצוות במסירות-נפש.

לספום: משה רבנו שבכל דור הוא ה”רעיא מהימנא” – מפרנס ומחזק את האמונה, על-ידי שהוא מעורר את עצם הנשמה של היהודי (“מאור”), עד שהוא מוכן למסירות-נפש אפלו בזמן של גזרות (“כתית”).

מְרַדְכֵי בְדוּרוֹ כְּמֹשֶׁה בְדוּרוֹ – וּבְדוּרָנוּ נְשִׂיא הַדּוּרָנוּ!

שְׁמֶרְדְכֵי הָיָה שְׂקוּל בְדוּרוֹ כְּמֹשֶׁה בְדוּרוֹ . . וַיֵּשׁ לֹאמֵר,
שְׁמַהמְעֵלוֹת דְּמְרַדְכֵי הַיְהוּדִי הוּא שֶׁהוּא הָיָה הָרַעֲיָא מְהִימְנָא
(בְּגִילוּי) שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁבְדוּרוֹ. בְּדוּגְמַת מֹשֶׁה רַעֲיָא מְהִימְנָא
שֶׁהַמְשִׁיךְ דַּעַת לְכָל יִשְׂרָאֵל שֶׁבְדוּרוֹ,

. . וַיֵּשׁ לֹאמֵר, דְּעַל-יַדֵּי שְׁמֵבִיא בְּהַמְאָמֵר מָה שְׁכַתוֹב בְּמִדְרָשׁ
שְׁמֶרְדְכֵי בְדוּרוֹ הָיָה שְׂקוּל כְּמֹשֶׁה בְדוּרוֹ, עַל-יַדֵּי-זֶה פָּסַק בְּעַל
הַמְאָמֵר אֶת הַדִּין עַל עֲצָמוֹ, שֶׁהוּא הָרַעֲיָא מְהִימְנָא (בְּגִילוּי) שֶׁל
כָּל אַנְשֵׁי הַדּוּר.

כְּאֵמֹר, בְּכָל דּוּר יֵשׁ נִיצוּץ מִמֹּשֶׁה רַבֵּנּוּ, הַמְעוֹרֵר וּמְחַזֵּק אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁל עַם-
יִשְׂרָאֵל. נִשְׂאֵלֶת הַשְּׂאֵלָה: אִם כֵּן, מָה הַמִּיחֹד דּוֹקֵא בְּמְרַדְכֵי הַיְהוּדִי, שֶׁעֲלָיו נֶאֱמַר
"מְרַדְכֵי בְדוּרוֹ כְּמֹשֶׁה בְדוּרוֹ"?

וְהַהֲסָבֵר: לֹא בְּכָל דּוּר קָיָם קֶשֶׁר גָּלוּי בֵּין נְשִׂיא הַדּוּר לְכָל אַנְשֵׁי הַדּוּר,
וּלְפַעֲמִים לֹא רוֹאִים בְּגָלוּי אֶת פְּעֻלַת נְשִׂיא הַדּוּר עַל כָּל אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי הַדּוּר.
הַמִּיחֹד בְּזִמְנוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנּוּ וּמְרַדְכֵי הַיְהוּדִי – שֶׁהֵם הִנְהִיגוּ בְּאִפְּן גָּלוּי אֶת כָּל
הַדּוּר, וְהָיָה בְּרוּר מִי הוּא "רוֹעֵה הָאֱמוּנָה" בְּדוּרָם. בְּזִמְן מְרַדְכֵי, לֹא הָיָה סֶפֶק מִי
זֶה שֶׁמְעוֹרֵר אֶת הַיְהוּדִים לְמִסִּירוֹת-נַפְשׁ מוּל גְּזֵרַת הַמֶּן.

מוֹסִיף הַרְבֵּי דְבָר נִפְלָא: בְּעֵצֶם הָעֵבֶדָה שֶׁהַרְבֵּי הַרִי"צ הִבִּיא בְּמִאֲמָר אֶת דְּבָרֵי
חַז"ל שֶׁ"מְרַדְכֵי בְדוּרוֹ כְּמֹשֶׁה בְדוּרוֹ" – בְּכַף פָּסַק עַל עֲצָמוֹ, שֶׁהוּא הָרַעֲיָא מְהִימְנָא
בְּגָלוּי שֶׁל כָּל אַנְשֵׁי הַדּוּר!

וַיֵּשׁ לִזְכֹּר, שֶׁמִּאֲמָרוֹ שֶׁל הַרְבֵּי הַרִי"צ (עֲלָיו מִיֶּסֶד הַמִּאֲמָר שֶׁל הַרְבֵּי), נֶאֱמַר בְּזִמְן
הַגְּזֵרוֹת הַקְּשׁוֹת בְּרוֹסְיָה נֶגְדַת הַחֲנוּף הַיְהוּדִי, וְהַרְבֵּי הַרִי"צ הָיָה אֹז הַיְחִידִי שֶׁעוֹרֵר
לְעֵמֶד מוּל הַגְּזֵרוֹת בְּמִסִּירוֹת-נַפְשׁ בְּפַעֲלָא.

ואנו חסידים נענה ונאמר על כבוד קדשת אדמו"ר נשיא דורנו – שבכך פסק את
הדין על עצמו, שהוא הרעיא מהימנא בגלוי של כל אנשי דורנו.

מסעיף ט'

כל יהודי "כתית" ומזעזע מהגלות, כי רצונו בגלוי אלקות

אחרי שלמדנו כי נשיא הדור מעורר ביהודי את עצם הנשמה, מסירות נפש
אפלו במצב של "כתית" וגזרות, נשאלת השאלה: מה כבר אפשר להוסיף בכך על-
ידי העבודה שלנו?

להסביר זאת, מקדים הרבי ומבאר, כי יש עוד סוג של "כתית" – שיהודי שבור
ברוחו ומזעזע כל זמן שלא הגיעה הגאולה!

והענין הוא, דזה שישראל הם שבורים מזה שהם בגלות (גם
כשיש להם הרחבה בגשמיות וברוחניות), הוא, כי
רצונו האמיתי של כל אחד מישראל הוא שיהיה גילוי אלקות,
ועד שזה (גילוי אלקות) נוגע לעצם מציאותו, ולכן, זה שבזמן
הגלות אין מאיר גילוי אלקות כמו שהיה בזמן הבית [ובפרט
כשמתבונן בזה שאמרו רז"ל כל מי שלא נבנה בית המקדש
בימיו הרי זה כאילו נחרב בימיו], הנה מזה עצמו איז ער
אינגאנצן צוטרײסלט [=מזעזע ושובר לגמרי], כתית.

וגם כשהוא בדרגא נעלית ביותר שמאיר אצלו גילוי אלקות
בדוגמת הגילוי שהיה בזמן הבית, מכל מקום, מזה שבכללות
העולם אין מאיר הגילוי, מוכח, שגם הגילוי שמאיר אצלו הוא
גילוי מוגבל. דכשמאיר גילוי אור-אין-סוף הפלי-גבול הגילוי
הוא בכל מקום, וכשישנו מקום אחד (אפילו פינה נדחת) שאין

מאיר שם גילוי אלקות, הוא מפני שהגילוי (גם בהמקום שהוא מאיר) הוא גילוי מוגבל.

. . ומזה שאין מאיר אצלו גילוי עצמות אור-אין-סוף, הוא נשבר ונדכא, כתיב. [ועל דרך הידוע שחולה בגימטריא מ"ט =49], שגם כשמשיג מ"ט שערי בינה אלא שחסר לו שער הנז"ן [=החמשים], הוא חולה].

יהודי רוצה גאולה, כדי שיהיה גלוי אלקות בכל העולם כולו. גם כשהוא עצמו נמצא במצב רוחני נעלה, כמו בזמן בית-המקדש – הרי בידעו שבכל העולם עדין לא מאיר גלוי אלקות, זה סימן שגם אצלו עדין הגלוי אינו משלם. ומכיון שאצל יהודי, גלוי אלקות זה לא "תוספת", אלא דבר הנוגע לעצם קיומו – לכן הוא שבור לגמרי באשר אין גלוי אלקות.

דברי רבנו הזקן: אני רוצה רק אותך בעצמך

וידוע מה שכתב הצמח-צדק שהיה נשמע ממורינו ורבינו נשמתו-עדין (אדמו"ר הזקן) איך וויל זע גאר ניסט איך וויל ניט דאין גן עדן איך וויל ניט דאין עולם הבא כו' איך וויל מער ניט אז דיך אליין [=אינני רוצה מאומה, אינני רוצה את גן עדן שלך אינני רוצה את עולם הבא שלך כו', רוצה אני אך ורק אותך בעצמך].

ועל-ידי שהיה נשמע לשון זה מאדמו"ר הזקן [דפירוש היה נשמע הוא שזה היה לא רק בזמנים מיוחדים אלא שזה היה דבר הרגיל], ובפרט לאחרי שנתפרסם זה על-ידי הצמח-צדק, ניתן הכח לכל אחד ואחד מישראל שעיקר רצונו יהיה גילוי העצמות,

[גלוי העצמות] פרושו – הגלוי של הקדוש-ברוך-הוא בעצמו; לא שכר או אור רוחני נעלה בכל שיהיה, אלא התגלות "עצמותו ומהותו" של ה'.

אָמנם בְּזִמְן הַגָּלוּת, הַמִּצַּב הַפּוֹךְ לְגַמְרֵי – לֹא רַק שְׁלֹא מִתְגַּלֶּה ה' בְּעִצְמוֹ, אֲלֹא יֵשׁ הָעֵלֶם וְהַסְתֵּר מִחֻלְט. אֲפֹלוּ מֵעַט אֹר לֹא מֵאִיר, וְדָבָר זֶה שׁוֹבֵר אֶת הַיְהוּדִי לְחִלוּטִין:

וְעַד כִּדֵּי כֹה, שְׁכַשְׂאִין מֵאִיר גִּילוּי זֶה, וּמְכַל־שֶׁכֶן בְּזִמְן הַגָּלוּת שְׂאִין מֵאִיר אֲפִילוּ הַגִּילוּי (גִּילוּי אֹר) שֶׁהָיָה בְּזִמְן הַבַּיִת, הוּא בְּמִצַּב דְּכִתִּית, וּמִבְקֵשׁ ג' פְּעָמִים בְּכָל יוֹם (אוּ יוֹתֵר) וְתַחֲזִינָה עֵינָיו בְּשׁוֹבֵךְ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים, שְׂאֵז יִהְיֶה גִילוּי אֱלֹקוֹת וְעַד לְגִילוּי הָעִצְמוֹת.

וְזֶהוּ כְּתִית לְמֵאֹר, שְׁעַל־יְדֵי הָעֲנָן דְּכִתִּית מִזֶּה שֶׁנִּמְצְאִים בַּגָּלוּת מְגִיעִים לְהַמְאֹר, כִּי זֶה שֶׁהִרְצוֹן דְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא גִילוּי אֱלֹקוֹת וְעַד שֶׁזֶה נֹוֹגֵעַ לְעֵצָם מְצִיאֹתוֹ [שְׁלֶכֶן הוּא נִשְׁבֵּר וְנִדְכָּא (כְּתִית) מִזֶּה שֶׁבְּזִמְן הַגָּלוּת לֹא יֵשׁ גִּילוּי אֱלֹקוֹת] הוּא מְצַד עֵצָם הַנְּשֻׁמָּה, מֵאֹר שֶׁבְּנִשְׁמָה, שֶׁהִתְקַשְׁרוּתָהּ בְּאֱלֹקוֹת הִיא הַתְּקַשְׁרוֹת עֲצָמִית.

"הַתְּקַשְׁרוֹת עֲצָמִית" פְּרוּשָׁה – שְׂאִינָה תְלוּיָהּ בְּסִבָּה. יְהוּדִי קָשׁוּר עִם הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ הוּא לֹא רַק בְּגִלְל סִבָּה, מִשׁוּם שֶׁה' הוּא הַדְּבָר הַכִּי טוֹב – אֲלֹא מִכֵּיּוֹן שֶׁעֵצָם הַמְצִיאֹת שְׁלוֹ קְשׁוּרָה לְאֱלֹקוֹת, וְלֹא יִתְכַּן אֲצֵלוֹ אַחֲרֵת.

אִם הַהִתְקַשְׁרוֹת שֶׁל יְהוּדִי לַה' הִיְתָה רַק בְּגִלְל סִבָּה, יִתְכַּן שְׁלֹא הָיָה כָּל־כֹּף מְזַעְזַע מִזֶּה שֶׁהַגְּאוּלָּה עוֹד לֹא בָּאָה, כִּי מִסְפִּיק לוֹ שֶׁהוּא עוֹבֵד ה' וְנִמְצָא בְּמִצַּב רוּחָנִי טוֹב. אֲבָל בְּגִלְל שֶׁהוּא קָשׁוּר לְאֱלֹקוֹת בְּ"הַתְּקַשְׁרוֹת עֲצָמִית", שְׁכָלֵל לֹא בָּא בְּחִשְׁבוֹן מִצַּב אַחֵר – הוּא אִינוֹ מְסַגֵּל לְסִבַּל מִצַּב שְׂאִין גִּלוּי אֱלֹקוֹת בְּכָל הָעוֹלָם.

לְסוּפּוֹ: יֵשׁ עוֹד סוּג שֶׁל "כְּתִית" – יְהוּדִי שְׁבוּר לֹא בְּגִלְל הַגְּזוּרוֹת שֵׁישׁ בְּגָלוּת, אֲלֹא מֵעֵצָם הָעֲבֻדָּה שֵׁישׁ גָּלוּת וְעַדִּין לֹא בָּאָה הַגְּאוּלָּה (אֲפֹלוּ כְּשֶׁהַמִּצַּב הַגִּשְׁמִי וְהַרוּחָנִי טוֹב), כִּי זֶה מְרָאָה שֶׁעַדִּין אֵין גִּלוּי אֱלֹקוֹת מְשֻׁלָּם בְּכָל הָעוֹלָם. הַרְצוֹן הַחֹזֵק לְגְאוּלָּה נֹוֹבַע מֵעֵצָם הַנְּשֻׁמָּה שֶׁל יְהוּדִי, הַ"מֵּאֹר" שֶׁבְּנִשְׁמָה.

"נר תמיד" – שכל פוחות האדם ישפיעו מעצם הנשמה

מה יותר נעלה – באשר יש ליהודי מסירות נפש בפעל על קיום התורה והמצוות, או באשר הוא שבור מכף שיש גלות ואין גלוי אלקות?

מסביר הרבי: השברון מכף שלא באה הגאולה – מגיע ממדרגה יותר נעלית בנשמה!

מה באמת ההסבר לכך? ובכן: משה רבנו שבדור מעורר אצל היהודי את עצם הנשמה, ולכן אמונתו בה' חזקה עד כדי מסירות נפש,

– אף האם גם בחיי היום-יום נמצא היהודי במצב של "מסירות נפש"? האם האמונה החזקה של פנימיות הנשמה – "שכנעה" את השכל ואת הרגש שלו?

הרבי מציין במאמר, כי רואים בפעל אשר לא מעט יהודים חיו בארצות בהן היו גזרות על יהדות ומסרו את נפשם על קיום תורה ומצוות, אף באשר עברו למקום בו אין גזרות – נעלמה גם המסירות נפש... באשר היו לו נסיונות הוא עמד בהם במסירות נפש, אף בחיים "הרגילים", יש "מחלקת" בין מה שהוא חושב ומרגיש – לבין מה שהנשמה שלו רוצה.

מכך מובן, שגם באשר משה מגלה ביהודי את עצם הנשמה – יכולים לחול בכך שנויים. לפעמים הוא יעמד במצב של מסירות נפש, ולפעמים לא.

זוהי אפוא העבודה של "ויקחו אליך": בני-ישראל צריכים להשתדל, שגם הרצון שלהם, השכל שלהם והלב שלהם – יהיו מתאימים למה שמושה רבנו אומר. שהם ירצו, יבינו וירגישו כמו הנשמה.

איך יודעים שיהודי הצליח במשימה זו?

באשר הוא בכל רגע ורגע שבור ונדבא מכף שהגאולה לא באה, ומבקש את פואה בכל פוחו. לאחר שמושה רבנו גלה בו את עצם הנשמה – הוא התאמץ ו"התאים את עצמו", את הלב מחשבתו וכל חייו, למה שהנשמה רוצה. לכן משאת נפשו הוא – גלוי אלקות בגאולה.

רצון כזה נובע ממדרגה נעלית יותר בנשמה, שלכן היא משפיעה כל-כך על כל פוחות נפשו של האדם. וכאשר היהודי מגלה בעצמו דרגה זו – אזי הוא "נר תמיד", מאירה בו כל הזמן פנימיות הנשמה.
ובלשונו של הרבי:

. . . בכתית למאור נכלל גם זה שישאל הם שבורים ונדכאים (כתית) מזה שהם בגלות, דענין זה הוא על-ידי עבודתם של ישראל שגם פוחות הגלויים שלהם יהיו מתאימים לעצם הנשמה, ובחינת המאור דהנשמה שמתגלית על-ידי זה היא עצם הנשמה כמו שהיא מושרשת בהעצמות, ולכן נאמר כתית למאור בהמשך לויקחו אליה גו'.

מסעיף י"ב

גם העבודה בכוחות עצמנו – היא כוח משה רבנו

למדנו במאמר, כי יש שתי מדרגות בגלוי עצם הנשמה: הראשונה, על-ידי פעלתו של משה רבנו – "ואתה תצוה", שלכן יהודי מוכן למסר את נפשו על קיום תורה ומצוות; והשנייה, כאשר יהודי על-ידי עבודתו שבור מכף שהגאולה עוד לא הגיעה – "ויקחו אליה".
בסעיף זה מסביר הרבי, כי גם עבודתו של עצמו – היא בכוחו של משה רבנו:

והנה הפירוש (בפשטות) בואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליה גו' הוא שמשה יצוה את בני ישראל שיקחו אליה גו'. ומזה מוכן גם בפנימיות הענינים, דזה שמשה מצוה ומקשר את בני-ישראל הוא באופן שממשיך להם נתינת כח גם על ויקחו אליה גו'.

וכמו-כן הוא בנוגע למשה שבדורנו, כבוד-קדשת מורי וחמי

אָדמו"ר נָשִׂיא דוֹרְנוּ, שְׁעֲבוּדָתוֹ לְעוֹרֵר וּלְגַלּוֹת אֶת הָאֲמוּנָה
שֶׁבְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שְׁמַצֵּד עֵצֶם הַנְּשֻׁמָּה הִיא בְּאוֹפֵן שְׂאֲחֵר-כָּף
יַעֲבֹדוּ עֲבוּדָתָם בְּכַח עֵצֶמָם, וְעַד שִׁיְהִיו נֵר תְּמִיד שְׂאִין שִׁיף בּוֹ
שִׁינוּי גַם מִצַּד כַּחוֹת הַגְּלוּיִים.

וְעַל יְדֵי זֶה זֹכִים בְּקָרוֹב מִמֶּשׁ לְגֵאוּלָּה הָאֲמִיתִית וְהַשְּׁלִימָה,
שָׂאז יִהְיֶה גִילוּי אֱלֻקוֹת גַּם מִצַּד הַמְּטָה. וְיִהְיֶה אִז
הַבָּאת הַשְּׁמֶן וְהַדְּלָקָת הַנְּרוֹת (וְיִקְחוּ אֵלָיךְ שְׁמֶן גֹּו' לְהַעֲלוֹת נֵר
תְּמִיד) גַּם בְּגִשְׁמִיּוֹת, בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי, בְּגֵאוּלָּה הָאֲמִיתִית
וְהַשְּׁלִימָה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ, בְּקָרוֹב מִמֶּשׁ.

לְהַדְּלִיק אֶת הַנֵּר

פַּעַם נִכְנַס יְהוּדֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיָה מְאֹד פְּתוּחַ, ל'יְחִידוֹת' אֲצֵל הַרְבֵּי.
הַשְּׁיחָה הַתְּאָרְכָה וּבְסוּפָה בְּקִשׁ הַיְהוּדִי לְשֹׂאֵל אֶת הַרְבֵּי שְׂאֵלָה אִישִׁית.
הַרְבֵּי סָמְן לוֹ לְהַמְשִׁיךְ וְהוּא שָׂאֵל: "לְכָל אָדָם יֵשׁ חֵלוֹם בְּחַיִּים. מֵהוּ הַחֵלוֹם
וְהֵאֲתָגֵר שֶׁל הַרְבֵּי?"

הַרְבֵּי פָתַח אֶת הַמְּגָרָה, הוֹצִיא נֵר וְאָמַר לוֹ בְּחֵם: "כְּתוּב 'נֵר ה' נִשְׁמַת
אָדָם'. בְּכָל יְהוּדֵי יֵשׁ נֵר, וְהַחֵלוֹם שְׁלִי שְׁכָל יְהוּדֵי יְדֻלִּיק אֶת הַנֵּר שְׁלוֹ.
כְּשֶׁכָּל הַנְּרוֹת יְדֻלְקוּ יַחַד, יִהְפְּכוּ לְאֵשׁ גְּדוּלָּה וְיִשְׂרְפוּ אֶת הַהַעֲלֵם וְהַסְתֵּר
שֶׁל הָעוֹלָם. אוֹ-אִז יַחֲמֶמוּ וְיֵאִירוּ בְּאוֹר אֱלֹקֵי אֶת הָעוֹלָם כְּלוֹ".

הַתְּרַגְּשׁ הַיְהוּדִי מְאֹד וּפְנָה לְצֵאת מִן הַחֹדֶר. כְּשֶׁהִגִּיעַ לְדָלֶת, שָׂאֵל שׁוּב
אֶת הַרְבֵּי: "הֵאֵם אוֹכֵל לְשֹׂאֵל שְׂאֵלָה אִישִׁית נוֹסֶפֶת?". הַרְבֵּי נִעְנָה בְּחַיִּיב
וְהַיְהוּדִי שָׂאֵל: "רְבִי, הֵאֵם אֶת הַנֵּר שְׁלִי הַצְּלַחְתָּ לְהַדְּלִיק?"

הַשִּׁיב הַרְבֵּי: "לֹא הַדְּלַקְתִּי וְגַם אֵין בְּכּוֹנְנִי לְהַדְּלִיק. אֲנִי רַק נִתְמִי בְּיָדְךָ
אֶת הַגְּפָרוֹר שֶׁבְּאֲמָצְעוֹתוֹ תּוֹכֵל לְהַדְּלִיק אֶת הַנֵּר בְּעֵצְמָךְ".

מֵאָמַר "וְאַתָּה תְּצַוֶּה"

אותיות א-ג

וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלָיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כִּתִּית לְמָאוֹר לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד, וַיְדוּעִים הַדְּיוּקִים בְּזֶה דְּבַכָּל הַצּוּיִם שֶׁבַּתּוֹרָה נֹאמַר צוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִיּוֹצֵא-בָּזֶה, וְכֵאֵן נֹאמַר וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְלְהוֹסִיף, דְּהַדְּיוּק מַה שֶׁכְּתוּב וְאַתָּה תְּצַוֶּה הוּא לֹא רַק בְּהַלְשׁוֹן אֲלָא גַם בְּהַתְּכֵן, דְּלְשׁוֹן וְאַתָּה תְּצַוֶּה מְשֻׁמַּע שְׁמִשָּׁה הוּא הַמְּצוּוֹה, וְצָרִיךְ לְהִבִּין, הָרִי מִשָּׁה הוּא הַשְּׁלִיחַ לְמִסַּר לְיִשְׂרָאֵל אֶת צוּי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלָמָּה נֹאמַר וְאַתָּה תְּצַוֶּה. גַּם צָרִיךְ לְהִבִּין מַה שֶׁכְּתוּב וַיִּקְחוּ אֵלָיךָ, שְׁיִבִיאוּ הַשֶּׁמֶן לְמִשָּׁה (אֵלָיךָ), דְּלְכַאוּרָה, כִּיּוֹן שֶׁהַעֲלָאת הַנְּרוֹת הִיָּתָה עַל-יַדֵּי אַהֲרֹן, לָמָּה הַצָּרִיךְ לְהִבִּיא אֶת הַשֶּׁמֶן לְמִשָּׁה. גַּם צָרִיךְ לְהִבִּין מַה שֶׁכְּתוּב שֶׁמֶן גּוֹ' כִּתִּית לְמָאוֹר, דְּלְכַאוּרָה הוּי-לִיָּה לְמִימַר שֶׁמֶן גּוֹ' לְהַאִיר. גַּם צָרִיךְ לְהִבִּין, דְּבַפְּסוּק שְׁלֹא-אֲחֵרֵי-זֶה נֹאמַר מְעַרְב עַד בִּקְר וְכֵאֵן נֹאמַר לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד.

(ב) **וּמִכָּאָר** כְּבוֹד-קִדְשָׁת מוֹרֵי-וְחָמֵי אֲדָמוֹ'ר (בְּמֵאָמְרוֹ הַדְּיוּעַ דְּבוּר-הַמַּתְחִיל וְקִבֵּל הִיהוּדִים מִשְׁנֵאָמַר בְּפוּרִים קָטָן תִּרְפ"ז), דְּצוּי (תְּצַוֶּה) הוּא צוּתָא וְחִבּוּר. וְזֶהוּ וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁמִשָּׁה הוּא מְקַשֵּׁר וּמְחַבֵּר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עִם אוּר-אֵין-סוּף. וְעַל-יַדֵּי שְׁמִשָּׁה מְשַׁפִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל (שְׁמִקְשֵׁר אוֹתָם עִם אוּר-אֵין-סוּף), עַל-יַדֵּי-זֶה נַעֲשֶׂה יִתְרוֹן וְהוֹסְפָה בְּמִשָּׁה. [דְּמִשָּׁה וְיִשְׂרָאֵל הֵם דְּגַמַּת רֵאשׁ וְרֵגֶל, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב שִׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רֵגֶלִי הָעַם אֲשֶׁר אָנֹכִי בְּקִרְבּוֹ, דְּכָל יִשְׂרָאֵל הֵם הַרְגָלִים דְּמִשָּׁה, וּמִשָּׁה הוּא הָרֵאשׁ שְׁלָהֶם. וְכְמוֹ שֶׁבְּאֲדָם הַרְגָלִים מוֹלִיכִים אֶת הָרֵאשׁ לְמָקוֹם שֶׁהָרֵאשׁ מְצַד עֲצָמוֹ אֵינּוּ יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְשֵׁם, כְּמוֹ-כֵן הוּא בְּמִשָּׁה וְיִשְׂרָאֵל, שְׁעַל-יַדֵּי יִשְׂרָאֵל (הַרְגָלִים דְּמִשָּׁה) מִיתוּסָף עֲלוּי בְּמִשָּׁה.

דָּהוּ מֵה שְׁכָתוּב שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רִגְלֵי הָעַם אֲשֶׁר אָנֹכִי בְקִרְבּוֹ, שְׁעַל-יַדֵּי רִגְלֵי הָעַם נִמְשָׁךְ הַגִּילוּי דְאָנֹכִי בְקִרְבּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. וְזֶהוּ וְאִתָּה תִצְוֶה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שְׁמֶן זֵית גּוֹ', דְעַל-יַדֵּי שְׁמֹשֶׁה יִצְוֶה וַיִּקְשֶׁר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עִם אוֹר-אֵין-סוּף, עַל-יַדֵּי-זֶה יִבְיֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁמֶן זֵית לְמֹשֶׁה (וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ), שְׁיֹסִיפוּ תוֹסֵפוֹת אוֹר בְּמֹשֶׁה.

ג) וּלְבִאָר זֶה, מְקַדִּים בְּהַמְאָמֵר שְׁמֹשֶׁה רִבִּינוּ נִקְרָא רַעֲיָא מְהִימְנָא, דְשִׁנֵּי פִירוּשֵׁים בְּזֶה שֶׁהוּא רוּעָה נְאֻמָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְשֶׁהוּא זֶן וּמְפָרְנֵס אֶת יִשְׂרָאֵל בְּעֵנֵן הָאֱמוּנָה. דְהָאֱמוּנָה שְׁיִשְׁנָה בִּישְׂרָאֵל מִצַּד עֲצָמָם, שְׁיִשְׂרָאֵל הֵם מְאֲמִינִים בְּנֵי מְאֲמִינִים, אֲפֹשֶׁר שְׁתֵּהִיָּה בְּבַחֲיַנְתָּ מְקִיף, וְזֶה שְׁמֹשֶׁה רוּעָה וּמְפָרְנֵס אֶת יִשְׂרָאֵל בְּעֵנֵן הָאֱמוּנָה הוּא שְׁהָאֱמוּנָה תֵּהִיָּה בְּפִנְיַמְיּוּת. וְזֶהוּ מֵה שְׁכָתוּב בְּזֶהר הֵהִיא אֱמוּנָה דְלַעֲיֵלָא יִתְזַן וַיִּתְפָּרְנֵס מְנִיָּה עַל יָדֶךָ (עַל-יַדֵּי מֹשֶׁה), דְזֶה שְׁמֹשֶׁה זֶן וּמְפָרְנֵס אֶת הָאֱמוּנָה הוּא שְׁמִמְשִׁיךְ אוֹתָהּ בְּפִנְיַמְיּוּת. וּמִמְשִׁיךְ בְּהַמְאָמֵר, דְזֶה שְׁמֹשֶׁה הוּא רַעֲיָא מְהִימְנָא, הַפְּוֹנָה בְּזֶה הִיא גַם לְאִתְפְּשׁוּתָא דְמֹשֶׁה שְׁבְכָל דוֹר, דְרַאשֵׁי אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל שְׁבְכָל דוֹר הֵם מְחֻזְקִים אֶת הָאֱמוּנָה דִּישְׂרָאֵל (שְׁבְדוֹרָם), שְׁהָאֱמוּנָה שְׁלָהֶם תֵּהִיָּה בְּפִנְיַמְיּוּת. וּכְמוֹ מְרַדְכֵי, שְׁתֵּהִיָּה הָאִתְפְּשׁוּתָא דְמֹשֶׁה שְׁבְדוֹרוֹ, כְּמִמְאָמֵר רְבוּתֵינוּ וְזְכוּנָם-לְבָרְכָה שְׁמְרַדְכֵי בְדוֹרוֹ כְּמֹשֶׁה בְדוֹרוֹ, שְׁגַם בְּזִמְן גְּזֵרַת הַמֶּן, שְׁלִימוּד הַתּוֹרָה וְקִיּוּם הַמְצוּוֹת אֲזִי הָיָה קָשׁוּר עִם מְסִירוֹת-נְפֶשׁ, הַקְהִיל קְהִילוֹת בְּרַבִּים לְחֻזַּק אֶת אֱמוּנָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּהוּי' וְלַעֲמוּד חֻזַּק בְּלִימוּד הַתּוֹרָה וְקִיּוּם הַמְצוּוֹת. וְלֵאחֲרֵי שְׁמִבְאָר בְּאֵרוּכָה שְׁמֹשֶׁה וְאִתְפְּשׁוּתָא דִּילֵי' שְׁבְכָל דְרַא מְחֻזְקִים אֶת הָאֱמוּנָה דִּישְׂרָאֵל, מְבִאָר דִּיוּק לְשׁוֹן הַכְּתוּב שְׁמֶן גּוֹ' כְּתִית לְמֵאוֹר (לְמֵאוֹר וְלֹא לְהָאִיר), שְׁבְזִמְן הַגְּלוּת, שְׁכָל אֶחָד וְאֶחָד הוּא נִשְׁבֵּר וְנִדְכָא, כְּתִית, עַל-יַדֵּי-זֶה מְגִיעִים לְמֵאוֹר (הָעֲצָם) שְׁמִמְנוּ נִמְצָא הָאוֹר. וְצָרִיךְ לְהַבִּין הַשְׂיָכוּת דְהַפְּרוּשׁ בְּכְתִית לְמֵאוֹר לְהַמְבָאָר (בְּהַמְאָמֵר) לְפִנְיָ-זֶה שְׁמֹשֶׁה [וְאִתְפְּשׁוּתָא דִּילֵי' שְׁבְכָל דְרַא] זֶן וּמְפָרְנֵס אֶת הָאֱמוּנָה שְׁתֵּהִיָּה בְּפִנְיַמְיּוּת.

אגרת הקדוש – פרק כ"ז

עם באור לתלמידים

א

**באתי לדבר על לב נדבאים הנאנחים והנאנקים ולנחמם בכפלים . .
שבק חיי רוחו פעלתו אשר עבד בה . . לנו בכל אחד ואחד כפי
בחינת התקשרותו**

באגרת זו מנחם רבנו הזקן את תושבי ארץ-הקדוש, תלמידיו של "הרב
הגאון המפרסם איש אלקים קדוש, נר ישראל, עמוד הימני, פטיש החזק,
מורנו הרב ורבנו רבי מנחם-מענדל נשמתו-עדן" מויטבסק [שעמד בראש
העליה החסידית הראשונה לארץ-הקדוש].

רבנו מביא את הפרוש ששמע מרבותיו, על בטוי חז"ל בנוגע לפטירה:
"שבק [=עזב] חיים לכל חי": חיי האמתיים של הצדיק, הם מדרגותיו
בעבודת ה' – ובעת הסתלקותו הוא משאיר חיים אלה לתלמידיו. וכיצד הם
מקבלים אותם? "כאשר גלף בדרך ישרה אשר הורנו מדרךיו ונלכה
באורחותיו".

ב

ובמלי דעלמא בפרוש אתמר ביזר הקדוש דצדיקיא מגנין על
עלמא ובמיתתהון יתיר מבחייהון ואלמלא צלותא דצדיקיא בתהוא
עלמא לא אתמנם עלמא רגעא חדא. וכל הקרוב קרוב אל משכן ה'
בחייו קודם לברכה.

[תרגום: ובעניני העולם בפרוש נאמר בזהר הקדוש, שצדיקים מגנים על העולם, ובמיתתם יותר מבחיייהם, ואלמלא תפלתם של צדיקים בעולם ההוא (העולם הבא), לא מתקיים העולם רגע אחד].

רבנו כותב, כי ההשפעה מהצדיק לתלמידיו לאחר הסתלקותו – היא לא רק בנוגע לענינים רוחניים, אלא גם בנוגע לענינים גשמיים, כפי שנאמר במפרש בזהר. ומסים, שפכל שתלמיד היה "קרוב" ומקשר יותר לרבו – קדם לברכה.

ג

איתא בזהר הקדוש דצדיקא דאתפטר אשתכח בכלהו עלמין יתיר מבחייהו כו' וצריד להבין . . . בעולם הזה איה אשתכח יתיר [תרגום: צדיק שנפטר, נמצא בכל העולמות יותר מאשר בחייו (בגוף)]. פנודע שחיי הצדיק אינם חיים בשרים כי אם חיים רוחניים

על אגרת התנחומים על פטירת רבי מנחם מענדל מויטבסק, כתב רבנו "באור", ותכנו: מה פשר דברי הזהר שהצדיק לאחר פטירתו – נמצא ומשפיע גם בעולם הזה אף יותר מאשר בחייו?

להסבר הענין מקדים רבנו הזקן ומבאר, כי בעצם, חיייו של הצדיק, אינם סתם חיים גשמיים כמו אצל אנשים רגילים. [לכן, מי שאינו צדיק, כאשר חיייו הגשמיים נפסקים, נותר ממנו רק זכרון ולא החיים עצמם].

חיייו האמתיים של הצדיק – הם מדרגותיו הרוחניות ומדותיו בעבודת השם: אמונה בה', אהבת ה' ויראת ה'. חיים אלו אינם נפסקים בשל פטירתו בגשמיות, ואדרבה, הם משפיעים אז יותר, כפי שיתבאר בהמשך.

ד

בהיות הצדיק חי על פני האדמה חיו שלשה מדות אלו בתוך פלו

וּלְבוּשׁ . . . אֲבָל לְאַחַר פְּטִירָתוֹ . . . הוֹאִיל וְאֵינָהּ בְּתוֹךְ כְּלִי . . . נִקְל
מְאֹד לְתַלְמִידָיו לְקַבֵּל חֶלְקָם מִבְּחִינַת רוּחַ רַבָּם

לְפִי מָה שֶׁנִּתְבָּאֵר, שְׁחַיֵּי הַצַּדִּיק הֵם "חַיִּים רוּחָנִיִּים" – יוֹבְנוּ דְבָרֵי הַזֶּהֶר,
שֶׁהַצַּדִּיק לְאַחַר פְּטִירָתוֹ מִשְׁפִּיעַ יוֹתֵר אִף בְּעוֹלָם הַזֶּה:

כְּאֲשֶׁר הַצַּדִּיק חַי בְּגוֹף גְּשָׁמִי (עִם כָּל הַמַּעֲלָה שֶׁבְּדַבָּר), יֵשׁ בְּכֹף מַגְבָּלָה
מְסִימָת: גַּם מְדַרְגָּתוֹ הָרוּחָנִית נִתּוּנָה "בְּתוֹךְ כְּלִי וּלְבוּשׁ". לְפִיכֵף, תַּלְמִידָיו
יְכוּלִים לְקַבֵּל רַק "הָאֲרָה" מִמֶּנָּה בְּאִמְצָעוֹת תּוֹרַת הָרַב, אֲבָל לֹא אֶת מְדַרְגָּתוֹ
בְּעִצְמָהּ כְּפִי שֶׁהִיא.

בְּרַם, כְּאֲשֶׁר נִשְׁמַת הַצַּדִּיק נִפְרָדַת מְגוּפוֹ, אֵין "כְּלִי" וּלְבוּשׁ הַמַּעֲלִים עַל
נִשְׁמָתוֹ. לְכֵן יְכוּלִים הַתַּלְמִידִים – שֶׁעֲבוּדָתָם הִיא בְּהִתְאֵם לְהַדְרֹכוֹת שֶׁשָּׁמְעוּ
מֵהָרַב – לְקַלֵּט אֶת "רוּחַ רַבָּם הָעֲצָמִיית", כְּפִי שֶׁהִיא בְּמְדַרְגָּתָה.

ה

וְהָאֲרָת אֲזוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים אֱלֹהֵי מְאִירָה עַל כָּל תַּלְמִידָיו שֶׁנַּעֲשׂוּ עֲזָבָדֵי
ח' עַל יְדֵי תּוֹרָתוֹ וְעֲבוּדָתוֹ וְהָאֲרָה זֶה שֶׁעֲלִיָּהֶם מְלַמְעֵלָה מִכְּנֶסֶת
בְּלָבָם הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים

בְּנוֹסֵף עַל כֵּן שֶׁלְאַחַר פְּטִירַת הַצַּדִּיק, נִקְל יוֹתֵר לְקַבֵּל אֶת מְדַרְגָּתוֹ
הָרוּחָנִית בְּעִצְמָהּ (לֹא בְּאִמְצָעוֹת "כְּלִי וּלְבוּשׁ"), יִשְׁנֶנּוּ עוֹד עֲלוּי לְאַחַר פְּטִירָתוֹ:
מִכִּיּוֹן שֶׁנִּשְׁמַת הַצַּדִּיק מִמְּשִׁיכָה לְהִתְעַלּוֹת עוֹד וְעוֹד בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, גַּם
הַתְעַלּוֹת זֶה מִשְׁפִּיעָה עַל תַּלְמִידָיו הַקְּשׁוּרִים אֵלָיו.

הַשְּׁפָעָה זֶה אֵינָה מְגִיעָה בְּאִפֶּן יִשִּׁיר (כְּמוֹ קְלִיטַת הַדְּבָרִים שֶׁהָרַב לִמַּד
בְּהִיּוֹתוֹ חַי בְּגוֹף), אֲלָא "בְּהַעֲלֵם". כְּלוֹמֵר: מִבְּלִי שֶׁהַתַּלְמִיד יִדַּע מֵהֵיכֵן הַדְּבָר
מְגִיעַ אֵלָיו, נִכְנָסִים לְפִתְעַ לְלַבּוֹ הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה.

דְּבָר זֶה נוֹבֵעַ, בְּעִצְמָם, מֵהַעֲלוּי שֶׁנוֹצֵר אֲצֵל רַבּוֹ בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים!

אגרת הקדוש – פרק כ"ז

מה שכתב ליושבי ארץ הקדוש תבנה ותכונן במהרה בימנו אמן לנחמם בכפלים לתושיה על פטירת הרב הגאון המפרסם איש אלקים קדוש, גרו יאיר, צמוד הימין, פטיש החזק מורנו הרב רבי מנחם מענדל נשמתו עדין:

חלק זה לומדים לפני תפלת שחרית:

אהובי אחי ורעי אשר כנפשי כו' ה' עליהם יחיו חיים עד העולם וצאצאיהם אתם זרע אמת ברוכי ה' המה מעתה ועד עולם. אחר דרישת שלומם כמשפט לאוהבי שמו באתי לדבר על לב נדכאים הנאנחים והנאנקים ולנחמם בכפלים לתושיה אשר שמעה אזני ותבן לה על מאמר רבותנו זכרונם לברכה דשבק חיים לכל חי כי צדיק באמונתו יחיה וביראת ה' לחיים וברשפי אש שלהבת אהבתו מתיים לכל בהן חיי רוחו [נסח אחר: ונשמתו] כל ימי חלדו ויהי בהעלות ה' רוחו ונשמתו אליו יאסף ויעלה בעלוי אחר עלוי עד רום המעלות שבק חיי רוחו פעלתו אשר עבד בה לפנים בישראל פעלת צדיק לחיים לכל חי היא נפש כל חי הקשורה בנפשו בחבלי עבותות אהבה רבה ואהבת עולם כל תמוט לנצח אשר מי האיש החפץ חיים לדבקה בה' חיים בעבודתו תדבק נפשו והיתה צרורה בצרור החיים את ה' בחיי רוח אפינו אשר אמרנו בצלו נחיה בגוים אשר שבק לנו בכל אחד ואחד כפי בחינת התקשורתו באמת ואהבתו אהבת אמת הטהורה מקרב איש ולב עמק כי כמים הפנים וכו' ורוח איתי רוח ואמשיך רוח ורוחו עומדת בקרבינו ממש כי בראותו ילדיו מעשה ידיו בקרבו יקדישו שמו יתברך אשר יתגדל ויתקדש כאשר נלך בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו נצח סלה ועד. וזהו שכתוב בזהר הקדוש דצדיקא דאתפטר אשתפח בכלהו עלמין יתיר מבחיוהי דהינו שגם בזה

העולם המעשה היום לעשותם אשתפח יתיר כי המעשה (גדול) [גדל] והולך גדולי גדולין מן אור זרוע לצדיק בשדה אשר ברכו ה' המאיר לארץ וחוצות וגם אנחנו אלה פה היום כלנו חיים בדרךיו דרך הקדש יקרא לה. זאת בעבודת ה' במילי דשמיא. ובמילי דעלמא בפרוש אתמר בזהר הקדוש דצדיקיא מגינין על עלמא ובמיתתהון יתיר מבחייהון ואלמלא צלותא דצדיקיא בהוא עלמא לא אתקים עלמא רגעא חדא וכל הקרוב קרוב אל משכן ה' בחייו קדם לברכה:

חלק זה לומדים לפני תפלת מנחה:

איתא בזהר הקדוש דצדיקיא דאתפטר אשתפח בכלהו עלמין יתיר מבחייהו כו' וצריך להבין תינח בעולמות עליונים אשתפח יתיר בעלותו שמה אבל בעולם הזה איך אשתפח יתיר. ויש לומר על דרך מה שקבלתי על מאמר חכמינו זכרונם לברכה דשבק חיים לכל חי כנודע שחיי הצדיק אינם חיים בשרים כי אם חיים רוחניים שהם אמונה ויראה ואהבה כי באמונה כתיב וצדיק באמונתו יחיה וביראה כתיב ויראת ה' לחיים ובאהבה כתיב רודף צדקה וחסד ימצא חיים וחסד הוא אהבה ושלשה מדות אלו הם בכל עולם ועולם עד רום המעלות הכל לפי ערך בחינת מעלות העולמות זה על זה בדרך עלה ועלול כנודע. והנה בהיות הצדיק חי על פני האדמה היו שלשה מדות אלו בתוך כלי ולבוש שלהם בבחינת מקום גשמי שהיא בחינת נפש הקשורה בגופו וכל תלמידיו אינם מקבלים רק הארת מדות אלו וזיון המאיר חוץ לכלי זה על ידי דבוריו ומחשבותיו הקדושים. ולכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה שאין אדם עומד על דעת רבו וכו' אבל לאחר פטירתו לפי שמתפרדים בחינת הנפש שנשארה בקבר מבחינת הרוח שבגן עדן שהן שלש מדות הללו לפיכך יכל כל הקרוב אליו לקבל חלק מבחינת רוחו שבגן עדן הואיל ואינה בתוך כלי ולא בבחינת מקום גשמי כנודע מאמר רבותינו זכרונם לברכה על יעקב אבינו עליו השלום שנכנס עמו גן עדן וכן כתוב בספר

עֲשֶׂה מְאֻרֹת שְׂאוּר גֵן עֵדֶן מִתְפַּשֵּׁט סְבִיב כָּל אָדָם וְנִרְשָׁמִים בְּאוּר זֶה כָּל מַחְשְׁבוֹתָיו וְדַבּוּרָיו הַטּוֹבִים בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָת ה' (וְכֵן לְהַפְּךָ חֵס וּשְׁלוֹם נִרְשָׁמִים בְּאוּר הַמִּתְפַּשֵּׁט מִגִּיהֶנֶם סְבִיב כָּל אָדָם) הִלְכָה נִקְל מְאֹד לְתַלְמִידָיו לְקַבֵּל חֻלְקָם מִבְּחִינַת רוּחַ רַבָּם הַעֲצָמִית שֶׁהֵם אֲמוּנָתוֹ וִירָאתוֹ וְאִהְבָתוֹ אֲשֶׁר עָבַד בָּהֶם אֵת ה' וְלֹא זִיּוֹם בְּלִבָּד הַמְאִיר חוּץ לְכָלִי לְפִי שְׂבִיחֵינַת רוּחוֹ הַעֲצָמִית מִתְעַלָּה בְּעֻלּוֹי אַחַר עֻלּוֹי לְהַכְלִיל בְּבִחִינַת נִשְׁמָתוֹ שֶׁבִגַּן עֵדֶן הָעֲלִיּוֹן שֶׁבְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים וְנוֹדַע שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁבִקְדוּשָׁה אֵינוֹ נֶעְקָר לְגַמְרֵי מְכַל וְכֹל מִמְקוֹמוֹ וּמִדְרָגָתוֹ הִרְאֵשׁוֹנָה גַם לְאַחַר שֶׁנִּתְעַלָּה לְמַעְלָה לְמַעְלָה וּבְחִינָה זֹאת הִרְאֵשׁוֹנָה שֶׁנִּשְׂאָרָה לְמַטָּה בְּגֵן עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן בְּמִקְוָמוֹ וּמִדְרָגָתוֹ הִרְאֵשׁוֹנָה הִיא הַמִּתְפַּשֵּׁט בְּתַלְמִידָיו כָּל אֶחָד כְּפִי בְּחִינַת הַתְקַשְׁרוּתוֹ וְקִרְבָתוֹ אֵלָיו בְּחַיֵּיו וּבְמוֹתוֹ בְּאִהְבָה רַבָּה כִּי הַמְשַׁכֵּת כָּל רוּחָנִיּוֹת אֵינָה אֶלָּא עַל יְדֵי אִהְבָה רַבָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזֶהֱרַק הַקְּדוֹשׁ דְּרוּחַ דְּרַעוּתָא דְּלִבָּא אֲמַשִּׁיף רוּחַ מְלַעֲיָלָא רַק אִם יִכּוֹן לְקִרְאָת אֱלֹהֵיו בְּהִכְנָה רַבָּה וַיְגִיעָה עֲצוּמָה לְקַבֵּל שְׁלֹשׁ מִדּוֹת הַלְלוֹ כְּדָרְךָ שֶׁהוֹרָהוּ רַבּוֹ וְכִמְאֹר רַבּוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹנָם לְבִרְכָה יִגְעַת וּמִצָּאת תְּאֲמִין. וְהִנֵּה יֵשׁ עוֹד בְּחִינַת הָאָרֶה לְתַלְמִידָיו רַק שְׂאִינָה מִתְלַבֶּשֶׁת בְּתוֹךְ מַחֵם מִמֶּשׁ כְּרֵאֵשׁוֹנָה רַק מְאִירָה עֲלֵיהֶם מְלַמְעָלָה וְהִיא מְעַלֶּיֶת רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ לְמִקְוֹר חוּצָבוֹ דְּהֵינּוּ לְחַקֵּל תְּפוּחִין קְדִישִׁין וְעַל יְדֵי זֶה נֶעֱשֶׂה שֵׁם יְחִוּד עַל יְדֵי הַעֲלָאת מְסִירוֹת נֶפֶשׁ מְכַל מַעֲשָׂיו וְתוֹרָתוֹ וְעִבּוּדָתוֹ אֲשֶׁר עָבַד כָּל יְמֵי חַיָּיו וְנִזְרָעוּ בְּחַקֵּל תְּפוּחִין קְדִישִׁין אִוְרוֹת עֲלִיּוֹנִים מְאֹד לְעִמַּת תְּחִתּוֹנִים אֲשֶׁר הֵם תּוֹרָתוֹ וְעִבּוּדָתוֹ וְהָאָרֶת אִוְרוֹת עֲלִיּוֹנִים אֵלוֹ מְאִירָה עַל כָּל תַּלְמִידָיו שֶׁנֶּעֱשׂוּ עוֹבְדֵי ה' עַל יְדֵי תּוֹרָתוֹ וְעִבּוּדָתוֹ וְהָאָרֶה זֹאת שֶׁעֲלֵיהֶם מְלַמְעָלָה מְכַנְסֶת בְּלִבָּם הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכֹל הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים הַנּוֹלָדִים מִהָאָרֶה זֹאת שֶׁמְאִירָה מְאִירָה הַזּוֹרְעִים בְּשָׂדֵה הַנִּלְ נִקְרָא גְדוּלֵי גְדוּלִין וְהָאָרֶה זֹאת הִיא בְּהַעֲלֵם וְהַסְתֵּר גְּדוּל כְּמוֹ שֶׁמֶשׁ הַמְאִיר לְכּוֹכְבִים מִתַּחַת לְאָרֶץ כְּדֹאֵיתָא בְּתַקּוּנִים עַל מִשָּׁה רַבְּנֵינוּ עֲלִיוֹ הַשְׁלוֹם שֶׁאַחַר פְּטִירָתוֹ מִתְפַּשֵּׁט הָאָרֶתוֹ בְּכָל דָּרָא וְדָרָא לְשֵׁשִׁים רַבּוֹא נִשְׁמוֹת כְּמוֹ שֶׁמֶשׁ הַמְאִיר מִתַּחַת לְאָרֶץ לְשֵׁשִׁים רַבּוֹא כּוֹכְבִים:

מִסְכַּת בְּרֵכוֹת, פֶּרֶק א - מְנַחֵם מְעַנְדֵּל

(א) מֵאִמְתִּי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּעֶרְבִית. מְשַׁעָּה שֶׁהַכֹּהֲנִים נִכְנְסִים לֶאֱכֹל בְּתְרוּמָתוֹ, עַד סוּף הָאֲשֻׁמוּרָה הָרִאשׁוֹנָה, דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים, עַד חֲצוֹת. רַבֵּן גְּמְלִיאֵל אוֹמֵר, עַד שְׁיַעְלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר. מְעַשָּׂה שְׁבָאוּ בְּנֵי מִבֵּית הַמִּשְׁתָּה, אָמְרוּ לוֹ, לֹא קָרִינוּ אֶת שְׁמַע. אָמַר לָהֶם, אִם לֹא עָלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר, חֲיָבִין אַתֶּם לְקָרוֹת. וְלֹא זֶה בְּלִבְדּוֹ, אֲלָא כָּל מָה שְׁאָמְרוּ חֲכָמִים עַד

(א) מְשַׁעָּה שֶׁהַכֹּהֲנִים נִכְנְסִים לֶאֱכֹל בְּתְרוּמָתוֹ - כֹּהֲנִים שֶׁנִּטְמְאוּ וְטָבְלוּ, אֵין יְכוּלִים לֶאֱכֹל בְּתְרוּמָה עַד שְׁיַעְרִיב שְׁמֶשׁוֹ, דְּהֵינּוּ צֵאת הַכּוֹכָבִים. וְהָא דְלָא תֵּנִי מְשַׁעָּה צֵאת הַכּוֹכָבִים, מִלְּתָא אֲגַב אוֹרְחִיָּה קָא מְשַׁמַּע לוֹ, שְׂאִם נִטְמְאוּ הַכֹּהֲנִים בְּטִמְאַה שְׁטִיְהִרְתּוּ תְלוּיָהּ בְּקֶרְבּוֹ, כְּגוֹן זָב וּמִצְרַע, אֵין הַכֹּפֶרֶה מְעַכְבְּתוּ מִלְּאֲכֹל בְּתְרוּמָה, דְּכִתְיָב (וַיִּקְרָא כב) וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר וְאַחַר יֹאכֵל מִן הַקֹּדְשִׁים, בִּיאַת שְׁמֶשׁוֹ מְעַכְבְּתוּ מִלְּאֲכֹל בְּתְרוּמָה, וְאֵין כְּפָרְתוֹ מְעַכְבְּתוּ מִלְּאֲכֹל בְּתְרוּמָה: עַד סוּף הָאֲשֻׁמוּרָה הָרִאשׁוֹנָה - שְׁלִישׁ הָרִאשׁוֹן שֶׁל לַיְלָה, שֶׁהַלֵּילָה נִחְלַק לְשִׁלְשׁ מְשַׁמְרוֹת. וּמִשָּׁם וְאֵילָךְ לֹא מִקְרִי תֵּנוּ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע דְּשִׁכְיָבָה, וְלֹא קְרִינָא בֵּיהּ בְּשִׁכְבָּךְ. וּמִקְמַי צֵאת הַכּוֹכָבִים נִמֵּי יִמְמָא הוּא וְלֹא זְמַן שְׁכִיבָה. וְהַמְקַדְיָמִים וְקוֹרִים קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עֶרְבִית מִבְּעוֹד יוֹם, סוּמְכִים אָהָא דְרַבִּי יְהוּדָה, דְּאָמַר לְקַמּוּ בְּפֶרֶק תְּפִלַּת הַשַּׁחַר, תְּפִלַּת הַמְּנַחָה עַד פְּלַג הַמְּנַחָה שֶׁהוּא שְׁעָה וָרִבְעֵי קָדָם הַלֵּילָה, וְקִימָא לָן דְּעֵבֵד כְּרַבִּי יְהוּדָה עֵבֵד, וּמִיָּד כְּשִׁכְלָה זְמַן הַמְּנַחָה מִתְחִיל זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עֶרְבִית: עַד שְׁיַעְלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר - דְּכָל הַלֵּילָה מִקְרִי זְמַן שְׁכִיבָה. וְהַלְכָה כְּרַבֵּן גְּמְלִיאֵל שֶׁגַם חֲכָמִים מוֹדִים לוֹ. וְלֹא אָמְרוּ עַד חֲצוֹת אֲלָא כְּדִי לְהִרְחִיק אֶת הָאָדָם מִן הָעֵבֶרָה. וּמִיָּהוּ לְכַתְּחִלָּה מְשַׁהֲגִיעַ עוֹנַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עֶרְבִית דְּמִתְנִיתִין דְּהֵינּוּ מִצֵּאת הַכּוֹכָבִים, אֲסוּר לְסַעַד וְכָל שְׁכּוֹ לִישׁוֹ עַד שְׁיִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע וְיִתְפַּלֵּל: מְעַשָּׂה שְׁבָאוּ בְּנֵי מִבֵּית הַמִּשְׁתָּה - בְּנֵי רַבֵּן גְּמְלִיאֵל שְׁמַעִינָהוּ לְרַבֵּן דְּאָמְרֵי עַד חֲצוֹת, וְהֵכִי קְאָמְרֵי לִיהּ הָא דְּפִלְגֵי רַבֵּן עֲלֵךְ, דְּזִקָּא קְאָמְרֵי עַד חֲצוֹת וְתוּ לֹא, וְיַחֲדִי וְרַבִּים הִלְכָה כְּרַבִּים, אוּ דְלִמָּא רַבֵּן כְּוֹתֵךְ סְבִירָא לְהוּ וְהָא דְקְאָמְרֵי עַד חֲצוֹת, כְּדִי לְהִרְחִיק אֶת הָאָדָם מִן הָעֵבֶרָה. וְאָמַר לְהוּ, רַבֵּן כְּוֹתֵי סְבִירָא לְהוּ, וְהָא דְקְאָמְרֵי עַד חֲצוֹת כְּדִי לְהִרְחִיק אֶת הָאָדָם מִן הָעֵבֶרָה, וְחֲיָבִים אַתֶּם לְקָרוֹת: וְלֹא זֶה בְּלִבְדּוֹ - כְּלָה מִלְּתָא דְרַבֵּן גְּמְלִיאֵל הִיא דְאָמַר לְבָנָיו: הַקְטֵר חֲלָבִים - שֶׁל קְרִבְנוֹת: וְאֲבָרִים - שֶׁל עוֹלַת תְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים שְׁנִזְרַק דְּמוֹ בְּיוֹם, מִצְוָה לְהַעֲלוֹת הַנִּזְרָחִים כָּל הַלֵּילָה, דְּכִתְיָב (וַיִּקְרָא ו), הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלֵּילָה עַד הַבֶּקֶר: וְכָל הַנֶּאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד - כְּגוֹן תּוֹדָה, וְחִטָּאת וְאֲשָׁם וְכִזְבֻּצָא בְּהֵם, שֶׁהֵם נֶאֱכָלִים לְיוֹם וְלַיְלָה, זְמַן אֲכִילְתוֹ עַד שְׁיַעְלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר וְהוּא הַמְּבִיא לְיַד נוֹתֵר: אִם כֵּן לְמָה אָמְרוּ חֲכָמִים עַד חֲצוֹת - בְּקְרִיאַת שְׁמַע וּבְאֲכִילַת קֹדְשִׁים, אֲבָל בְּהַקְטֵר חֲלָבִים וְאֲבָרִים לֹא אָמְרוּ בּוֹ חֲכָמִים עַד חֲצוֹת כְּלָל, וְלֹא נִקְטַל לִיהּ הַכָּא אֲלָא לְהוֹדִיעַ שְׁכָל דְּבַר שְׁמַצוֹתוֹ בְּלֵילָה כְּשֶׁר כָּל הַלֵּילָה: כְּדִי לְהִרְחִיק אֶת הָאָדָם מִן הָעֵבֶרָה - שְׁלֹא יָבֹא לְאֲכָלוֹ אַחַר שְׁיַעְלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר וְיִתְחַיֵּב כְּרַת. וְכֵן בְּקְרִיאַת שְׁמַע שְׁלֹא יֵאמַר עֲדוּן יֵשׁ לִי שְׁהוּת וְתַעֲבַר עוֹנְתָהּ:

חצות, מצותן עד שיעלה עמוד השחר. הקטר חלבים ואברים, מצותן עד שיעלה עמוד השחר. וכל הנאכלין ליום אחד, מצותן עד שיעלה עמוד השחר. אם כן, למה אמרו חכמים עד חצות, כדי להרחיק את האדם מן העבירה:

(ה) מזכירין יציאת מצרים בלילות. אמר רבי אלעזר בן עזריה, הרי אני כבן שבעים שנה, ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות, עד שדרשה בן זומא, שנאמר למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך. ימי חייך, הימים. כל ימי חייך, הלילות. וחכמים אומרים, ימי חייך, העולם הזה. כל (ימי חייך), להביא לימות המשיח:

מסכת שבת, פרק כא – מנחם מענדל

(א) נוטל אדם את בנו והאבן בידו, וכלפלה והאבן בתוכה. ומטלטלין תרומה טמאה עם הטהורה ועם החליין. רבי יהודה אומר, אף מעלין את המדמיע באחד ומאה:

(ה) מזכירין יציאת מצרים בלילות – פרשת יציאת אומרים אותה בקריאת שמע של ערבית ואף על פי שאין לילה זמן יציאת, דכתיב וראיתם אותו, פרט לכסות לילה, אומרים אותה בלילה מפני יציאת מצרים שבה: כבן שבעים שנה – הייתי נראה זקן. ולא זקן ממש, אלא שהלבינו שערוותיו יום שמינו אותו נשיא, כדי שיראה זקן וראוי לנשיאות. ואותו היום דרש בן זומא מקרא זה: ולא זכיתי – לא נצחתי לחכמים. ודומה לו בש"ס בפרק בנות פותים (דף לח:), בהא זכינהו רבי אליעזר לרבנו, כלומר נצחם:

(א) נוטל אדם את בנו – בחצר: והאבן בידו – ולא אמרינו דמטלטל לאבן: וכלפלה – סל: והאבן בתוכה – והוא שיהיו פרות בסל, שאם אין בו פרות נעשה בסיס לדבר האסור ואסור לטלטלו. וצריך נמי שיהיו בתוכו פרות שאם ישליכם בארץ ומאסו, כגון תותים וענבים וכיוצא בהם, אבל אם היו בו פרות כגון אגוזים ושיקדים, מנער את הפרות והן נופלים – ופרות הנמאסים נמי כגון תותים וענבים אם אפשר לסלקם לצדי הכלפלה ולנער האבן לבדה ולהשליכה, אסור לטלטלה עם האבן. ומתניתין איירי כגון שנפחת מצדי הכלפלה או שוליה והאבן דפו לה שאי אפשר להשתמש בכלפלה בלא האבן: תרומה טמאה עם הטהורה ועם החליין – אגב הטהורה ואגב החליין, אבל טמאה באנפי נפשה לאו בת טלטול היא: אף מעלין את המדמיע באחד ומאה – סאה של תרומה שנפלה במאה סאים של חליין, מתר להעלות לסאה של תרומה מהו בשבת ויהיו פלו חליין ומתרים לזרים, ולא אמרינו מתקו הוא, דתרומה שנפלה בחליין חשבינו לה כאלו מנחת לבדה

(ג) בית שמאי אומרים, מגביהין מן השלחן עצמות וקלפיו. ובית הלל אומרים, נוטל את הטבלה כלה ומנערה. מעבירין מלפני השלחן פרוורין פחות מפזית ושער של אפונין ושער של עדשים, מפני שהוא מאכל בהמה. ספוג, אם יש לו עור בית אחיזה, מקנחין בו, ואם לאו, אין מקנחין בו. (וחכמים אומרים) בין כך ובין כך, נוטל בשבת, ואינו מקבל טמאה:

מסכת שבת, פרק כב - מנחם מענדל

(א) חבית שנשברה, מצילין הימנה מזון שלש סעודות, ואומר לאחרים, בואו והצילו לכם, ובלבד שלא יספג. אין סוחטין את הפרות להוציא מהן משקין,

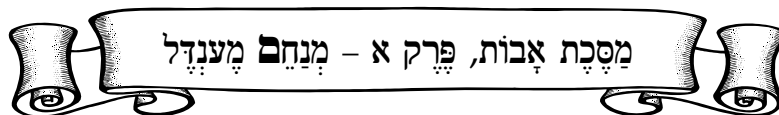
ואינה מערבת, וכשעולה באחד ומאה התרומה עצמה שנקלה עולה, הלכך לאו מתקו הוא. ואין הלכה כרבי יהודה:

(ג) בית שמאי אומרים, מגביהין מן השלחן עצמות וקלפיו - בגמרא קאמר שאין אנו סומכין על משנתנו כמות שהיא שנויה, אלא מחלפת השיטה. שבית הלל אומרים מגביהין מעל השלחן עצמות וקלפיו, ובית שמאי אומרים מסלק את הטבלה, שיש עליה תורת כלי, אבל לא יטלטל העצמות והקלפיו בידיים, דבית הלל כרבי שמעון ובית שמאי כרבי יהודה. ומיהו לא שרו בית הלל אלא בעצמות וקלפיו דחזו למאכל בהמה אף על גב דלא חזו למאכל אדם, אבל אי לא חזו אף למאכל בהמה מודו בית הלל דאסורים לטלטל, דבכהאי גוונא אפלו רבי שמעון מודה: מעבירין מלפני השלחן פרוורין פחות מפזית - אפלו פחות מפזית, וטעמא כדמפרש בסמוך שהו ראוין למאכל בהמה: ושער של פולין - שרביטים שהקטנית גדל בהן: עור בית אחיזה - בית אחיזה של עור שיאחזנו בו: אין מקנחין בו - שכשאוהו נסחט בין אצבעותיו, והוי פסיק רישיה ולא ימות, דמודה ביה רבי שמעון: בין כך ובין כך - בין יש לו בית אחיזה בין אין לו בית אחיזה: נוטל בשבת - כשהוא נגוב: ואינו מקבל טמאה - דאינו לא כלי עץ ולא בגד ולא שק ולא מתכת:

(א) מצילין מזון שלש סעודות - ואפלו בכלים הרבה, דאלו בכלי אחד אמרו בפרק כל כתבי, דכמה דבעי מציל: לכם - כל אחד מזון שלש סעודות: ובלבד שלא יספג - שלא ישם ספוג לשאב היין ולחזר ולהטיו, ואף על פי שיש לספג בית אחיזה דליכא חשש סחיטה, שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול. ואפלו ליכח בידו שמו ודבש שהו עבים ונדבקים ולקנח ידו בשפת הכלי אסור, שלא יעשה כמעשה חול: אין סוחטין את הפרות - דהוי ליה מפרק, תולדה דדש: אסורין - גזרה שמה יסחט לכתחלה: רבי יהודה אומר אם לאכלין - היו אותן פרות מכנסים: היוצא מהו מתר - דלא ניחא ליה במה שאבו וליכא למגזר בהו שמה יסחט: ואם למשקין - היו מכנסין, דניחא ליה במאי דנפיק מינייהו: היוצא מהו אסור - גזרה שמה יסחט. ובזיתים וענבים מודה רבי יהודה לחכמים דאף על גב דכנסו לאכלים היוצא מהו אסור, כיון דדרכו לסחיטה קיימיו, כי אתו לידי משקה זהב

וְאִם יֵצְאוּ מֵעֲצָמוֹן, אֲסוּרִין. רַבֵּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם לֹא־כִלִּין, הַיּוֹצֵא מֵהֶן מִתֵּר,
וְאִם לְמִשְׁקִין, הַיּוֹצֵא מֵהֶן אֲסוּר. חִלּוֹת דְּבִשׁ שֶׁרֶסֶקֶן מֵעֵרֵב שֶׁבֶת וַיֵּצְאוּ מֵעֲצָמוֹן,
אֲסוּרִים. וְרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר מִתֵּיר:

(ו) סָכִין וּמִמְשָׁמִשִּׁין (בְּבִנֵי מַעֲיִם), אֲבָל לֹא מִתְעַמְלִין וְלֹא מִתְגַּרְדִּין. אִין
יִוֹרְדִין לְקוֹרְדִּימָא, וְאִין עוֹשִׂין אֶפְקָטוּיזִין, וְאִין מְעַצְבִּין אֶת הַקָּטָן, וְאִין מַחְזִירִין
אֶת הַשֶּׁבֶר. מִי שֶׁנִּפְרָקָה יָדוֹ וְרָגְלוֹ, לֹא יִטְרַפֵּם בְּצוּנָן, אֲבָל רוּחֵץ הוּא כְּדָרְכוֹ,
וְאִם נִתְרַפָּא נִתְרַפָּא:

(א) מֹשֶׁה קָבַל תּוֹרָה מִסִּינַי, וּמִסֵּרָה לַיהוֹשֻׁעַ, וַיהוֹשֻׁעַ לְזִקְנִים, וְזִקְנִים

דַּעֲתִיָּה בְּהִכִּי. וּבִשְׂאֵר מִיַּי פְּרוֹת מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבֵּי יְהוּדָה, כִּינּוּ דְלָאוּ דְרָכוֹ לְסַחֲיטָה. לֹא נִחְלְקוּ
אֶלָּא בְּתוֹתִים וְרִמּוֹנִים, דְּרַבֵּי יְהוּדָה מְדַמָּה לְהוּ לְשֵׂאֵר פְּרוֹת וְחֲכָמִים מְדַמּוּ לְהוּ לְזִיתִים וְעֵנָבִים.
וְהַלְכָה כְּרַבֵּי יְהוּדָה: חִלּוֹת דְּבִשׁ - כְּשֶׁהוּ מִרְסָקִין זֵב הַדְּבִשׁ מֵעֲצָמוֹן מִתּוֹף הַשְּׁעוּרָה וְאִין דְּרָךְ לְסַחֲטוֹ,
הַלְכָד רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר מִתֵּיר. וְחֲכָמִים אוֹסְרִים, גָּזְרוּ אֲטוּ שְׂאִינָן מִרְסָקִין. וְהַלְכָה כְּרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר:

(ו) סָכִין - שֶׁבֶשֶׁבֶת: וּמִמְשָׁמִשִּׁין - בִּיד עַל כָּל הַגּוֹף לְהִנָּאֵת: אֲבָל לֹא מִתְעַמְלִין - לְשִׁפְשֹׁף בְּכַח: וְלֹא
מִתְגַּרְדִּין - בְּמַגְרָדָת, וְדוּמָה לוֹ (אִיּוּב ב) וַיִּקַּח לוֹ חֶרֶשׁ לְהִתְגַּרְדַּד בּוֹ, מִשּׁוּם דְּהוּי כְּעוֹבְדָא דְחוּל: אִין
יִוֹרְדִין לְפּוֹלִימָא - בְּקַעָה מְלֵאָה מִים וְתַחֲתִיָּה טִיט כְּמוֹ דְבֶקָה, וַיֵּשׁ בָּהּ מְקוֹמוֹת שִׁטְבַע הַרוּחֵץ שֶׁם
בְּאוֹתוֹ טִיט וַיִּדְבַק בּוֹ וְאִינוּ יָכוֹל לְעֵלוֹת עַד שֶׁיִּתְקַבְּצוּ בְּנֵי אָדָם וַיַּעֲלוּהוּ בְּקִשֵׁי גָדוֹל וּבְדוּחָק. פְּרוּשׁ
אַחַר, בְּקַעָה שִׁטְיט שְׁלָה מִחֲלִיק וְהַרוּחֵץ שֶׁם נוֹפֵל וּבְגָדָיו נוֹשְׂרִים בְּמִים וְאֵתִי לִיַּדִּי סַחֲיטָה:
אֶפְקָטוּיזִין - לְהַקִּיא. וּפְרוּשׁוֹ, אֶפִּיק טוּי זִין. כְּלוּמַר, לְהוֹצִיא הַמְּזוּן מִמְּקוֹם בְּשׁוּלוֹ שֶׁהִיא
הָאֲצִטוּמָכָה. אֶפִּיקוּ, מוּצִיא. טוּי, מִתְבַּשֵּׁל, צְלִי אֵשׁ מִתְרַגְמִינָן טוּי נוּר. זִין, מְזוּן. וְדוּקָא לְשִׁתוֹת
מִשְׁקָה שֶׁמְבִיאָו לְהַקִּיא הוּא שֶׁאֲסוּר בְּשֶׁבֶת, אֲבָל לְהַכְנִיס אֲצַבְעוֹ לְתוֹף פִּיו כְּדִי לְהַקִּיא מִתֵּר.
וְהִיכָא דְאִית לִיה צַעְרָא וְאִם יִקִּיא יִתְרַפָּא, מִתֵּר אֶפְלוֹ עַל יָדֵי מִשְׁקָה: וְאִין מְעַצְבִּין אֶת הַקָּטָן -
לְתַקְנֵוּ וְלִישֵׁב עֲצָמוֹתָיו וְחוֹלִיּוֹת שְׁדָרְתוֹ, מִשּׁוּם דְּמַחְזִי כְּבוֹנָה. וְלֹא אֶמְרוּ אֶלָּא לְאַחַר זְמוּ, אֲבָל
בְּיוֹם לְדָה שְׂרִי: מְעַצְבִּין - לְשׁוֹן יָדִיד עֲצָבוֹנִי וַיַּעֲשׂוּנִי (אִיּוּב י): וְאִין מַחְזִירִין אֶת הַשֶּׁבֶר - עֵצִם שֶׁנִּשְׁבַּר.
וְאִין הַלְכָה כְּמִשְׁנֵה זֵו, אֶלָּא הַלְכָה מַחְזִירִין אֶת הַשֶּׁבֶר בְּשֶׁבֶת: שְׁנִפְרָקָה יָדוֹ - שִׁיפָּא הַעֵצִם מִן
הַפֶּרֶק שְׁלוֹ: לֹא יִטְרַפֵּם - לְשׁוֹן בִּיצִים טְרוּפוֹת בְּקַעָרָה. שְׁמִשְׁתַּטֵּף [בְּצוּנָן] עַל מְקוֹם הַשֶּׁבֶר, דְּמַחְזִי
דְּלְרַפּוּאָה קַעְבִּיד:

(א) מֹשֶׁה קָבַל תּוֹרָה מִסִּינַי - אוֹמֵר אֲנִי לְפִי שֶׁמִּסְכַּת זֵו אֵינָה מִיִּסְדָּת עַל פִּי מְצוּה מִמְצוֹת הַתּוֹרָה
כְּשֵׂאֵר מִסְכָּתוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֵה אֶלָּא כָּלֵם מוֹסְרִים וּמִדּוֹת, וְחֲכָמֵי הָעוֹלָם גַּם כֵּן חִבְרוּ סְפָרִים כְּמוֹ
שֶׁהִמְצִיאוּ מִלְבָּם בְּדְרָכֵי הַמוֹסֵר כִּיֻּצַד יִתְנַהֵג הָאָדָם עִם חִבְרוֹ, לְפִיכָד הַתְּחִיל הַתְּנָא בְּמִסְכַּת זֵו,

לנביאים, ונביאים מסרוה לְאנשי כנסת הגדולה. הם אמרו שלשה דברים, הווי מתונים בדין, והעמידו תלמידים הרבה, ועשו סיג לתורה:

(יח) רבן שמעון בן גמליאל אומר, על שלשה דברים העולם עומד, על הדין ועל האמת ועל השלום, שנאמר (זכריה ח) אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם:

מסכת ברכות, פרק ג - מנחם מענדל

(א) מי שמתו מוטל לפניו, פטור מקריאת שמע, (ומן התפלה) ומן התפלין. נושאי המטה וחלופיהן וחלופי חלופיהן, את שלפני המטה ואת שלאחר המטה,

משה קבל תורה מסיני, לומר לך שהמדות והמוסרים שבוזו המסכת לא בדו אותם חכמי המשנה מלבם אלא אף אלו נאמרו בסיני: מסיני - ממי שנגלה בסיני: לזקנים - שהאריכו ימים אחרי הושע ואותם הזקנים לזקנים אחרים עד שהגיעו לתחלתם של נביאים, שהו עלי הכהן ושמואל הרמתי: לְאנשי כנסת הגדולה - ק"ד זקנים היו. וזרובכל, שריה, רעליה, מרדכי, בלשן - שהיו בימי עזרא כשעלו מן הגולה בבית שני. ומכללם חגי זכריה ומלאכי ונחמיה בו חכליה וחבריהם. ונקראו כנסת הגדולה לפי שהחזירו העטרה לישנה. שמשנה אמר (ודברים י) האל הגדול הגבור והנורא. באו ירמיה ודניאל ולא אמרו גבור ונורא. והם החזירום כבתחלה לפי שאמרו הו הו גבורותיו הו הו נוראותיו שאלמלא כן האיד אומר זו יכולה להתקיים מפני כמה אמות: הם אמרו שלשה דברים - הרבה דברים אמרו אלא ג' דברים הללו אמרו (שהו) שיט ביהם קיום התורה: הו מתונים בדין - שאם בא דין לפניך פעם ושיתים וג'. לא תאמר דין זה כבר בא לפני ושניתי ושלשתי בו. אלא הו מתונים כלומר ממתניין קדם שתפסקו הדין: והעמידו תלמידים הרבה - לאפיקי מרבן גמליאל דאמר כל תלמיד שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש קא משמע לו שמתלמידו תורה לכל אדם ואין צריך לבדק אחריו. ובלבד שלא יהיה ידוע מעיניו שמעשיו מקלקלים וסנאי שומעניה אם נאמר אשמעינו שאם העמיד תלמידים בבחרותו יעמיד תלמידים בזקנותו דכתיב (קהלת יא) בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידך: ועשו סיג לתורה - גדר, שלא יבוא ליגע באסור תורה כגון שניות לעריות ושבות לשבת דכתיב (ויקרא יח) ושמרתם את משמרתני. עשו משמרת למשמרתני:

(א) מי שמתו מוטל לפניו - אחד מן הקרובים שחוב להתאבל עליהם, מטל עליו לקברו: פטור מקריאת שמע - משום דטריד טרדא דמצוה: וחלופיהו - שכן דרש שמתחלפיו, לפי שהכל רוצים לזכות במצוה: את שלפני המטה - המזמנים לנשאה כשתגיע המטה אצלם: ואת שלאחר המטה - כלומר בין אותם שלפני המטה, ובין אותם שלאחר המטה, אם המטה צריכה להם לשאתה, פטורים: ואת שאין למטה צורך בהו - כגון ההולכים ללוות את המת לכבודו בלבד חביבים: אלו ואלו פטורין מן התפלה - דלאו דאורייתא היא כמו קריאת שמע. ואיכא דאמרי מפני שהיא צריכה כוונה בתורה:

אֶת שְׁלֵמֻטָּה צִרְדָּה בְּהֶן פְּטוּרִין, וְאֵת שְׁאִין לְמֻטָּה צִרְדָּה בְּהֶן חִיבִין. אֱלוֹ וְאֱלוֹ
פְּטוּרִין מִן הַתְּפִלָּה:

(ו) זָב שֶׁרָאָה קָרִי, וְנָדָה שֶׁפִּלְטָה שֶׁכָּבַת זֶרַע, וְהִמְשִׁמְשֵׁת שֶׁרָאָתָה נְדָה,
צְרִיכִין טְבִילָה, וְרַבֵּי יְהוּדָה פּוֹטְרִין:

מִסְכַּת פְּסָחִים, פֶּרֶק י' – מְנַחֵם מְעַנְדֵּל

(א) עֲרַבֵי פְּסָחִים סָמוּךְ לְמְנַחָה, לֹא יֹאכֵל אָדָם עַד שֶׁתַּחֲשֹׁךְ. וְאִפְלוּ עֲנִי
שְׁבִי שְׂרָאֵל לֹא יֹאכֵל עַד שְׁיִסֵּב. וְלֹא יִפְחָתוּ לוֹ מֵאַרְבַּעַה כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן, וְאִפְלוּ
מִן הַתְּמַחֲוִי:

(ט) הַפֶּסַח אַחֲרֵי חֲצוֹת, מְטַמֵּא אֶת הַיָּדִים. הַפְּגוּל וְהַנּוֹתֵר, מְטַמֵּאִין אֶת הַיָּדִים.
בִּרְדָּה בְּרֶכַת הַפֶּסַח פֶּטֵר אֶת שֵׁל זִבְחָה. בִּרְדָּה אֶת שֵׁל זִבְחָה, לֹא פֶטֵר אֶת שֵׁל פֶּסַח,
דְּבָרֵי רַבֵּי יִשְׁמַעֵאל. רַבֵּי עֲקִיבָא אֹמְרִין, לֹא זֶה פּוֹטְרֵת זֶה, וְלֹא זֶה פּוֹטְרֵת זֶה:

(ו) וְרַבֵּי יְהוּדָה פּוֹטְרִין – אִף בְּמִשְׁמֶשֶׁת שֶׁרָאָתָה נְדָה פֶטֵר רַבֵּי יְהוּדָה, וְאִף עַל גַּב דְּמַעֲקָרָא בֵּת טְבִילָה
הַזֹּאת וְאִיכָּא לְמִימֵר דְּלֹא פִקְעָה חוֹבֵת טְבִילָה מִינָהּ. וְכַבֵּר כְּתַבְנֵנוּ לְעִיל דְּבִטְלוּהָ לְטְבִילוּתָא, מִפְּנֵי
שֶׁהִיְתָה תִקְנָה שְׁאִין רַב הַצְּבוּר יִכְלוּ לְעַמּוֹד בָּהּ.

(א) סָמוּךְ לְמְנַחָה – קִדְּם לְמְנַחָה מְעַט כְּמוֹ חֲצִי שְׁעָה. בְּתַחֲלַת שְׁעָה עֲשִׂירִית – דְּתַמִּיד קָרַב בְּתַשַּׁע
וּמְחֻצָּה וְהוּא זְמַן הַמְּנַחָה, וְקִדְּם לְמְנַחָה חֲצִי שְׁעָה הוּי בְּתַחֲלַת שְׁעָה עֲשִׂירִית: לֹא יֹאכֵל אָדָם – כְּדִי
שִׁיאֲכַל מִצָּה לְתַאֲבוֹן מְשׁוּם הַדּוֹר מְצֻהָ. וְלַחֵם פְּשִׁיטָא דְּלֹא מְצִי אֲכִיל דְּחִמְצָא אֲסוּר מְשֵׁשׁ שְׁעוֹת
וְלְמַעֲלָה. וּמְצָה נְמִי הָא אֲמַרִינֵן בִּירוּשְׁלַמִי הָאוֹכֵל מְצָה בְּעֶרֶב פֶּסַח כְּבֹא עַל אֲרוּסָתוֹ בְּבֵית חֲמוּי.
וְלֹא נִצְרְכָא אֱלֹא לְשֶׁאֲרֵי אֲכָלִין שְׁלֵא יִמְלָא כְּרִסוֹ מֵהוּ: עַד שְׁיִסֵּב – בְּמֻטָּה וְעַל הַשְּׁלַחֵן כְּדָרְדָּה בְּנֵי
חוּרִין: וְלֹא יִפְחָתוּ לוֹ – גְּבָאֵי צְדָקָה הַמְּפָרְנְסִים אֶת הָעֲנִיִּים: וְאִפְלוּ הוּא מִתְּפָרְנֵס מִן הַתְּמַחֲוִי – דְּהִינֵנוּ
עֲנִי שְׁבַעֲנַיִים דְּתַנֵּן בְּמִסְכַּת פֶּאָה מִי שְׁיֵשׁ לוֹ מִזֶּן שְׁתֵּי סַעוּדוֹת לֹא יִטַּל מִן הַתְּמַחֲוִי: מֵאַרְבַּעַה כּוֹסוֹת
– כְּנֶגֶד אַרְבַּע לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּאֵלָה שֵׁישׁ בְּפֶרֶשֶׁת וְאַרְאָ, וְהוּצֵאתִי וְהִצַּלְתִּי וְנִאֲלַתִּי וְלִקְחָתִי:

(ט) הַפֶּסַח אַחֲרֵי חֲצוֹת, מְטַמֵּא אֶת הַיָּדִים – דְּהָא נּוֹתֵר הוּא מִחֲצוֹת וְאִילָךְ – וְרַבְּנָן גְּזָרוּ עַל הַנּוֹתֵר
שְׁיִטְמֵא אֶת הַיָּדִים כְּדִי שְׁלֵא יִתְעַצְלוּ בְּאֲכִילָתוֹ. וּמִנְלָן דְּפֶסַח לְאַחַר חֲצוֹת הוּי נּוֹתֵר, דְּכְתִיב בְּפֶסַח
(שְׁמוֹת יב) וְאֲכָלוּ אֶת הַבָּשָׂר בַּלֵּילָה הַזֶּה, וְכְתִיב הֵתֵם וְעִבְרַתִּי בְּאַרְצֵי מִצְרַיִם בַּלֵּילָה הַזֶּה, מִה לְהִלְךְ
עַד חֲצוֹת אִף כָּאֵן עַד חֲצוֹת: בְּרֶכַת הַפֶּסַח – אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוְּנוּ לְאֲכֹל הַפֶּסַח. בְּרֶכַת הַזִּבְחָה,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוְּנוּ לְאֲכֹל הַזִּבְחָה. וְזִבְחָה הָאֲמוּר כָּאֵן הוּא חֲגִיגַת יוֹם אַרְבַּעַה עֶשְׂרִי. וְהִלְכָה
כְּרַבֵּי עֲקִיבָא:

מסכת ידים, פרק ב - מנחם מענדל

(א) נטל לידו אחת משטיפה אחת, ידו טהורה. לשתי ידיו משטיפה אחת, רבי מאיר מטמא, עד שיטול מרביעית. נפל כפר של תרומה, טהור. רבי יוסי מטמא:

(ד) ספק נעשה בהם מלאכה ספק לא נעשה בהם מלאכה, ספק יש בהם כשעור ספק שאין בהם כשעור, ספק טמאים ספק טהורין, ספקן טהור, מפני שאמרו, ספק הידים לטמא ולטהר, טהור. רבי יוסי אומר, לטהר, טמא. כיצד, היו ידיו טהורות ולפניו שני כפרים טמאים, ספק נגע ספק לא נגע, היו ידיו טמאות ולפניו שני כפרים טהורים, ספק נגע ספק לא נגע, היו ידיו אחת טמאה ואחת טהורה ולפניו שני כפרים טהורים, נגע באחד מהם, ספק בטמאה נגע ספק בטהורה נגע, היו ידיו טהורות ולפניו שני כפרים אחד טמא ואחד טהור נגע באחד מהם ספק בטמא נגע ספק בטהור נגע, היו ידיו אחת טמאה ואחת טהורה ולפניו שני כפרים אחד טמא ואחד טהור, נגע בשתייהן, ספק

(א) נטל לידו אחת משטיפה אחת - קא קרי שטיפה אחת כל זמן שלא נטל כי אם פעם אחת עד הפרק. ובידו אחת הוא דסגי בפעם אחת, אף על גב דאין בכלי רביעית אלא דאתו משירי טהרה. אבל לשתי ידיו, אף על גב דאתו משירי טהרה לא מהני עד שיטול שתי פעמים. ראשונים עד הפרק, ושניים עד הפרק. ורמב"ם מפרש, משטיפה אחת משפיקה אחת. וכשנטל שתי ידיו בשפיקה אחת, המים מטמאין בידו אחת, ונמצא רוחץ השניה במים שנטמא ולא טהרו ידיו עד שיטל מים שניים מרביעית, אבל כשנטל ידו אחת בלבד, בשפיקה אחת נטהרה ידו, וכשנטל מים שניים לטהר המים שעל ידו סגי בפחות מרביעית. ואין הלכה כרבי מאיר: נפל כפר של תרומה - היכא דנטל את הראשונים מרביעית ונפל עליהם כפר של תרומה, או נגע בכפר של תרומה עם המים שבידו קדם שינגבם, או קדם שישפף עליהן מים שניים: טהור - דכי היכי דמהנו לטהר ידיו מהנו נמי לטהר עצמן: רבי יוסי מטמא - דסבר לטהר ידיו מהנו, אבל אינהו גופייהו טמאים:

(ד) ספק נעשה בהם מלאכה - דמלאכה פוסלת מים לנטילה, כדתנן בפרק קמא: טמאים - פסולים לנטילה: ספקן טהור - אפלו יש במים שננטל כל הנד ספקות - והינו ספק ליטהר דפליגי בסיפא רבנן ורבי יוסי - ואין הלכה כרבי יוסי: ספק הידים לטמא ולטהר - לקמן באידך בבא מפרש לה: שני כפרים טמאים - דאכלים טמאים מטמאים את הידים, כדתנן לקמן בפרק ג' [משנה ב'], כל הפוסל את התרומה מטמא את הידים להיות שניות: שני כפרים טהורים - בשל תרומה אגירי. שהידיים פוסלות את התרומה: הידים כמו שהיו והכפרים כמו שהיו - הטמא בטמאתו והטהור בטהרתו:

טמאה בטמא וטהורה בטהור, או טהורה בטמא וטמאה בטהור, הידים כמו שהיו והכפרים כמות שהיו:

מסכת סנהדרין, פרק א – מנחם מענדל

(א) דיני ממונות, בשלשה גזלות וחבלות, בשלשה נזק וחצי נזק, תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה, בשלשה האונס והמפתה והמוציא שם רע, בשלשה דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, מוציא שם רע, בעשרים ושלשה, מפני שיש בו דיני נפשות:

(ו) סנהדרין גדולה היתה של שבעים ואחד, וקטנה של עשרים ושלשה. ומנין לגדולה שהיא של שבעים ואחד, שנאמר אספה לי שבעים איש מזקני ישראל, ומשה על גביהו, הרי שבעים ואחד. רבי יהודה אומר, שבעים. ומנין לקטנה שהיא של עשרים ושלשה, שנאמר (שם לה) ושפטו העדה והצילו העדה, עדה שופטת ועדה מצלת, הרי כאן עשרים. ומנין לעדה שהיא עשרה, שנאמר (שם יד) עד מתי לעדה הרעה הזאת, יצאו יהושע וכלב. ומנין להביא עוד שלשה, ממשמע שנאמר לא תהיה אחרי רבים לרעות, שומע אני שאהיה עמהם לטובה, אם כן למה נאמר אחרי רבים להטות, לא כהטיף לטובה הטיף לרעה. הטיף לטובה על פי אחד, הטיף לרעה על פי שנים, ואין בית דין שקול, מוסיפין עליהן עוד אחד, הרי כאן עשרים ושלשה. וכמה יהא

(א) דיני ממונות – דהינו הודאות והלואות: בשלשה – הדיוטות. ולא אצרכוה רבנן לשלשה ממחין שלא תגעל דלת בפני לווי. שמה יכפר הלווה ולא ימצא ממחין לכופו לדין אלא יחיד ממחה. או שלשה הדיוטות אבל גזלות וחבלות בשלשה ממחין. דאלהים כתיב בפרשת שומרים בואלה המשפטים ג' פעמים. ומינה ילפינן ג' ממחין: נזק – אדם או שור המועד שהזיקו דמשלמים נזק שלם: וחצי נזק – שור תם שהזיק ואף על גב דהינו חבלות אידי דבעי למתני תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה. שאינו משלם כמו מה שהזיק שמשלם יותר תנא נמי חצי נזק שאינו משלם כמו שהזיק שהרי משלם פחות ואידי דתנא חצי נזק. תנא נמי נזק: והמוציא שם רע – לא מצאתי לכתב בתולים ועגשו אותו מאה כסף: דיני נפשות – דאם אמת היה הדבר וזנתה תחתיו וסקלוה. ודיני נפשות בכ"ג. כדלקמן. והלכה כחכמים:

בְּעִיר וַתְּהֵא רְאוּיָה לְסִנְהֶדְרִין, מָאָה וְעֶשְׂרִים. רַבִּי נַחֲמִיָּה אֹמֵר, מֵאֵתִים
וּשְׁלֹשִׁים, כְּנֶגֶד שְׂרֵי עֲשָׂרוֹת:

מִסְכַּת סֵכָה, פֶּרֶק ג' – מִנְחָם מְעַנְדֵּל

(א) לֹוֶלֶב הַגְּזוּל וְהִיבֵשׁ, פְּסוּל. שֶׁל אֲשֶׁרָה וְשֶׁל עִיר הַנְּדַחַת, פְּסוּל. נִקְטָם
רֵאשׁוֹ, נִפְרָצוּ עָלָיו, פְּסוּל. נִפְרָדוּ עָלָיו, כָּשֶׁר. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, יֶאֱגָדְנוּ
מִלְמַעְלָה. צְנִי הַר הַבְּרִזָּל, כְּשֵׁרוֹת. לֹוֶלֶב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה טַפְחִים כְּדִי לְנַעֲנַע
בּוֹ, כָּשֶׁר:

(טו) מִקְבֵּלַת אִשָּׁה מִיד בְּנָה וּמִיד בַּעֲלָהּ וּמְחִזִּירָתוֹ לְמִים בְּשֶׁבֶת. רַבִּי יְהוּדָה
אֹמֵר, בְּשֶׁבֶת מְחִזִּירִין, בְּיוֹם טוֹב מוֹסִיפִין, וּבְמוֹעֵד מְחִלִּיפִין. קֵטָן הַיּוֹדֵעַ לְנַעֲנַע,
חֵיב בְּלוֹלֶב:

(א) לֹוֶלֶב הַגְּזוּל פְּסוּל – דְּכֹתִיב וּלְקַחְתֶּם לָכֶם, מִשְׁלַכְכֶם. וְלֹאֲחֵר יֵאוּשׁ בְּעֵלִים נָהִי דְשִׁלוֹ הוּא שְׁקוּנָה
אוֹתוֹ בְּיֵאוּשׁ, מִכָּל מְקוֹם הוּי מְצוּהָ הַבָּאָה בְּעֵבְרָה: וְהִיבֵשׁ פְּסוּל – דְּבִכְלָהוּ בְּעֵינֵי הַדֶּר, וְלִיכָא: שֶׁל
אֲשֶׁרָה – אֵילָן הַנֶּעֱבֵד: וְשֶׁל עִיר הַנְּדַחַת פְּסוּל – דְּלִשְׁרָפָה קָאֵי, וְלוֹלֶב בְּעֵי שַׁעוּר, וְהִנֵּי כִּיּוֹ דְּלִשְׁרָפָה
קִיִּימֵי אֵין שַׁעוּרָו קָזִים: נִקְטָם רֵאשׁוֹ פְּסוּל – דְּלֵא הוּי הַדֶּר: נִפְרָצוּ עָלָיו – וְאֵינֵן מְחִבְרִין אֶלָּא עַל יָדֵי
אֲגִידָה: נִפְרָדוּ עָלָיו – מְחִבְרִים הוּ בְּשִׁדְרָה, אֶלָּא שְׁלִמְעֵלָה הוּ נִפְרָדִין לְכָאוּ וּלְכָאוּ כְּעֵנְפֵי אֵילָן: יֶאֱגָדְנוּ
מִלְמַעְלָה – אִם נִפְרָדוּ עָלָיו יֶאֱגָדִם שִׁיְהִיו עוֹלִים עִם הַשְּׁדָרָה כְּשֶׁאֵר לֹוֶלֶבִים. וְאֵין הֶלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:
צְנִי הַר הַבְּרִזָּל – יֵשׁ דְּקָלִים שְׁלוּלֶבִין שְׁלָהוּ עֲלֵיהוּ קֶצְרִין מֵאֵד וְאֵין עוֹלִין עַל אֶרֶץ הַשְּׁדָרָה, אִם הוּ
אֶרְכִּין כָּל כָּף עַד שֶׁרֵאשׁוֹ שֶׁל זֶה מְגִיעַ לְצַד עֶקְרוֹ שֶׁל זֶה כְּשֵׁרִים: כָּל לֹוֶלֶב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה טַפְחִים –
כְּנֶגֶד אֶרֶץ הַהַדָּס וְטַפַּח יוֹתֵר. כְּדִי לְנַעֲנַע בּוֹ, דְּלוֹלֶב בְּעֵי לְנַעֲנוּעֵי כְּדִלְקָמוֹ: כְּדִי לְנַעֲנַע בּוֹ – תְּנִי, וְכִדִּי
לְנַעֲנַע בּוֹ, דְּהֵינֵן טַפַּח יוֹתֵר עַל שְׁלֹשָׁה טַפְחִים:

(טו) מִקְבֵּלַת אִשָּׁה – אֵת הַלוֹלֶב, וְלֹא אֶמְרִינוּ דְּמִטְלָטְלַת מִיַּדִּי דְּלֵא חֲזִי לָהּ: וּמְחִזִּירָתוֹ לְמִים – שֶׁלֹּא
יְכַמְשׁוּ: בְּשֶׁבֶת מְחִזִּירִין – שֶׁהָרִי מֵהֶם נְטִלוּם הַיּוֹם. אֲבָל לֹא מוֹסִיפִים וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאֵין מְחִלִּיפִין: בְּיוֹם
טוֹב מוֹסִיפִין – אֲבָל לֹא מְחִלִּיפִין לְשַׁפֵּךְ אֵלוֹ וְלָתֵת צוֹנְנִין מֵהוּ, דְּטָרַח לְתַקְּוֹ מְנָא: וּבְמוֹעֵד – בְּחוּל
הַמוֹעֵד מְצוּהָ לְהַחֲלִיף. וְהֶלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: חֵיב בְּלוֹלֶב – לְחִנְכוֹ מִדְּבַרֵי סוֹפְרִים:

מדוע צריך רבי?

משיחת כבוד-קדשת אדמו"ר נשיא דורנו
שבת פרשת שלח תשל"ב

א

טענה ידועה היא: מדוע על אדם להזדקק ל'רבי', הרי יכול אדם להיות יחד עם "עצמות", ויהיה לו קשר ישיר עם השם-יתברך עצמו. מדוע, אפוא, עליו להזדקק ל'רבי'? ובפרט בהתאם למאמר רבותינו זכרונם-לברכה "אליו ולא למדותיו", שאסור להשתמש בממצעים כמו מלאכים וכו', אלא על האדם להתפלל ישירות אל השם-יתברך, הרי במפל-שכן שלא דרך ממצע של בשר ודם, ובמילא הוא טוען מדוע עליו להזדקק ל'רבי'?

. . הבאור על כך הוא:

כל זמן שאדם בטוח בעצמו שיכול הוא לסמוך על עצמו שילך בדרך הישר ולא בדרך עקלתון, הרי מהיכי תיתי – יכול הוא להסתדר בלי זה. ואלו מי שאינו בטוח בעצמו שלא יסטה ולא יתעה, הוא זקוק ל'רבי':

כפי שאנו רואים במעשה המרגלים, שעל בני-ישראל פעלה תפלתו של משה רבנו, ולא על המרגלים שחלקו עליו – שכן, כשישנה גזרה, ובכוחות עצמיים לא יכולים לצאת ממנה, מן ההכרח להזדקק לתפלת משה, תפלת הנשיא, שהוא יתפלל עליו, ותפלתו של משה רבנו פועלת להנצל מהגזרה, שהרי לולי תפלתו – יכולה לצאת גזרה כזו כמו גזרת המרגלים שהיתה בכיה לדורות.

ב

כָּאן רוֹאִים אָנוּ עַד כַּמָּה פְּעֵלָה תְּפִלָּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנוֹ: מִבְּלֵי הַבֵּט עַל הָעֵבֶרָה הַחֲמוּרָה שֶׁעָבְרוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁהַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא רָצָה שִׁיְהִיָּה "וְאָכְלָה אֹתָם כָּרְגַע", אַף־עַל־פִּי־כֹן, בְּשַׁעַה שֶׁעֲמַד יְהוּדֵי אֶחָד וְהַתְּפִלָּל עָבוּר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל – זֶה עָזַר וּבִטַּל אֶת הַגְּזֵרָה מֵעַל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל, לְמִרוֹת שְׁלֹכְאוּרָה מְדוּעָה הָיוּ זְקוּקִים לְתַפְּלַת מֹשֶׁה רַבְּנוֹ, הֲרִי הָיוּ אֲזַ כַּמָּה צְדִיקִים, וּבְמִיָּחָד שֶׁהִיָּה זֶה "דוֹר דְּעָה", מְדוּעָה, אֲפֹא, הָיוּ זְקוּקִים לְתַפְּלַת מֹשֶׁה רַבְּנוֹ, עַד שֶׁבְּלֵי תְּפִלָּתוֹ הָיָה "וְאָכְלָה אֹתָם"?

אֲלֵא, כָּאן רוֹאִים, שְׁכִינּוֹן שֶׁמֹּשֶׁה רַבְּנוֹ הָיָה הַ"נְּשִׂיא", הֲרִי בְּשַׁעַה שֶׁנְּשִׂיא נוֹשֵׂא תְּפִלָּה – יְכוּל הוּא לְהַצִּיל אֶת כָּלל יִשְׂרָאֵל, מִהַשְׂאִי־כֹן יַחִיד סֵתֵם אֵין בִּיכָלְתוֹ לְפַעֵל זֹאת.

כְּמוֹ־כֵן, נִרְאָה בְּזֶה הָעֵלּוּי שֶׁפְּעַל מֹשֶׁה רַבְּנוֹ עַל־יְדֵי תְּפִלָּתוֹ, שֶׁלֹּא זֶה בְּלִבְד שֶׁהַחֲלִיף אֶת הַ"וְאָכְלָה אֹתָם כָּרְגַע" שִׁישְׂאָרוּ בַּחַיִּים לְמִשְׁךָ זְמַן קָט – אֲלֵא הוּא פִּעַל זֹאת עַל תְּקוּפָה שֶׁל אַרְבָּעִים שָׁנָה, וְלֹא אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁל חַיִּים סֵתֵמִיִּים אוֹ שֶׁל חַיִּי לַחַץ, אֲלֵא אֲדַרְבָּה אֲפֹן הַחַיִּים שֶׁלָּהֶם הָיָה בַּתְּכֻלִּית הָעֵלּוּי: הָיָה לָהֶם מֶן – לָחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, מִים – מִבְּאֵרָה שֶׁל מְרִים, וְעַנְנֵי הַכְּבוֹד גִּהְצוּ אֶת בְּגָדֵיהֶם, יִשְׂרוּ אֶת הַדְּרָךְ וְהִרְגוּ אֶת הַנְּחָשִׁים וְהַעֲקָרְבִים, כִּף שֶׁבְּמִילָא יְכָלוּ לְשַׁבֵּת כָּל הָעָם וּלְלַמֵּד תּוֹרָה מִפִּי מֹשֶׁה רַבְּנוֹ וְלִהְיוֹת עֲסוּקִים רַק בְּאַלְקוּת,

עַד שֶׁהַגְּמָרָא מְסַפֶּרֶת עַל אֶחָד שֶׁרָאָה אֶת מֵתֵי הַמְּדַבֵּר שֶׁהָיוּ "כְּמֵאֵן דְּמִיבְּסָמִי", הֵם הָיוּ כְּ"שְׁתוּיֵי יִין", וְחִסְדוֹת מְסִבֵּרָה אֶת הַמְּשֻׁמְעוֹת שֶׁל "שְׁתוּיֵי יִין" עַל־דֶּרֶךְ מַה שְׂאוּמְרִים עַל נִדְב וְאַבִּיהוּא שִׁ"שְׁתוּיֵי יִין נִכְנָסוּ", שֶׁהָיוּ בַּתְּנוּעָה שֶׁל יְרֻצוּא' לְהַכְּלוֹת בְּאַלְקוּת, כִּף הָיוּ מֵתֵי הַמְּדַבֵּר, עַד שֶׁכְּתוּב שֶׁמָּה שֶׁהַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת "דוֹר הַמְּדַבֵּר אֵין לָהֶם חֵלֶק

לְעוֹלָם הַבָּא", הֲרִי זֶה מִפְּנֵי שְׂאִין בְּעוֹלָם-הַבָּא מִשׁוּם שְׂכָר לְגַבְבֵּם, שְׂכֵן
הֵם מִשְׁתוֹקְקִים לְעַנְיָן שְׁלִמְעָלָה מִעוֹלָם-הַבָּא. כִּךָּ הָיָה גַם מִצַּבְּבֵם שֶׁל בְּנֵי-
יִשְׂרָאֵל בַּמְדָּבָר, שְׂכָל מְצִיאוֹתֵם הִיָּתָה שְׁקוּעָה בְּאֵלְקוֹת, דָּבָר שֶׁנִּמְשָׁךְ
בְּכָל אַרְבָּעִים הַשָּׁנָה.

עַד שֶׁכְּתוּב בַּמְדָּרֶשׁ-תְּנַחֲוּמָא שְׁבִשְׁעָה שְׁמִשָּׁה רַבְּנוּ נִסְתַּלַּק, אָמַר
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: כִּיּוֹן שְׁמִשָּׁה הוּא הֲרִי רוּעָה נְאֻמָּן, הִנֵּה "לֹא יַעֲזוּב אֶת
צֵאֵן מְרַעִיתוֹ", וְלֹא יַעֲזוּב אֶת דוֹר הַמְדָּבָר שֶׁהוֹבִיל אוֹתָם, וְלִכֵּן הוּא נִשְׁאָר
בַּמְדָּבָר כְּדִי לִהְיוֹת יַחַד אִתָּם. וּבִשְׁעַת תְּחִית־הַמֵּתִים, כְּאֲשֶׁר יִקוּמוּ מִשָּׁה
רַבְּנוּ וְכֵן שְׁשִׁים רַבּוֹא מִתִּי הַמְדָּבָר, יִכְנִיס אוֹתָם מִשָּׁה רַבְּנוּ לְאַרְץ-
יִשְׂרָאֵל. כְּלוּמַר, שְׁגַם כְּפִי שְׁמִשָּׁה רַבְּנוּ יִהְיֶה אַחֲרֵי תְּחִית־הַמֵּתִים – יִהְיֶה
אִתָּם, לְמִרוֹת שְׁאֵז יִהְיֶה בְּתַכְלִית הָעֲלוּי, וּבְמִכָּל-שְׂכֵן מִמָּה שְׁכַעַת הוּא
הַגְּדוֹל בְּבְנֵי-יִשְׂרָאֵל.

וְכָל זֶה פֶּעַל מִשָּׁה רַבְּנוּ עַל-יְדֵי תְּפִלָּתוֹ, שֶׁבְּמִקוּם שִׁיְהִיָּה "וְאֶכְלָה אִתָּם
כְּרַגְע" – חִיו בַּמְדָּבָר אַרְבָּעִים שָׁנָה, וְלֹא אַרְבָּעִים שָׁנוֹת עָמַל וּתְלָאָה,
אֶלָּא אֲדַרְבָּה הֵם נִצְלוּ אֶת אַרְבָּעִים הַשָּׁנָה בְּאִפְּן הַיִּפָּה וְהַנְּעֵלָה בִּיּוֹתֵר.

מִכַּאֵן רוֹאִים אָנוּ עַד כַּמָּה גְּדוֹל כּוֹחוֹ שֶׁל מִשָּׁה רַבְּנוּ, מֵה שְׁפַעַל
בְּתְּפִלָּתוֹ. וְכִךָּ הַדָּבָר בְּכָל "נְשִׂיא" בְּיִשְׂרָאֵל, וְזֹאת הוּא פּוֹעֵל בְּכָל אֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל, גַּם בְּמִי שִׁיוֹנֵק רַק מ'צִפְרָנִים דְּצִפְרָנִים" שֶׁל מִשָּׁה רַבְּנוּ, הִנֵּה
גַם עָלָיו פֶּעַלָה תְּפִלָּתוֹ שֶׁל מִשָּׁה רַבְּנוּ, אִף עַל מִי שֶׁהוֹצִיא אֶת פֶּסֶל מִיכָה
מִמִּצְרַיִם וְהִבִּיאוּ לְאַרְץ-יִשְׂרָאֵל, גַּם עָלָיו פֶּעַלָה תְּפִלָּתוֹ שֶׁל מִשָּׁה רַבְּנוּ.

ג

בָּרַם, עַל מִי פּוֹעֵלָת תְּפִלָּתוֹ שֶׁל מִשָּׁה רַבְּנוּ? – רַק עַל אֱלֹה שְׂאִינָם
חוֹלְקִים עָלָיו – חוֹלְקִים אִמָּנָם עַל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, מְדַבְּרִים רָעָה עַל
אַרְץ-יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְכוּ', אֲבָל עֲדִין קְשׁוּרִים לְמִשָּׁה (שְׁהַרִי הֵם לֹא הִיוּ

אַשְׁמִים בְּמָה שְׁחָלְקוּ עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁכֵּן הִמְרָגְלִים פָּתוּ אוֹתָם) אַךְ, כְּשָׁבָא מִיִּשְׁהוּ וְ"וַיְלִינּוּ עָלָיו", הוּא חוֹלֵק וּמְעַמִּיד אֶת עֲצָמוֹ כְּנֶגֶד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ – עָלָיו אֵין תְּפִלָּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ פּוֹעֵלֶת.

וְהַפְּסוּק אוֹמֵר כֵּאֵן "לְהוֹצִיא דְבָה עַל הָאָרֶץ" סֵתָם, וְאֵינוֹ אוֹמֵר "לְהוֹצִיא דְבָה רָעָה", שֶׁכֵּן כְּשֶׁמְדַבֵּר עַל מִי שְׁרוּצָה לְעַמֵּד כְּנֶגֶד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, אֵין כָּל הַבְּדֵל בְּמָה שֶׁהוּא מְדַבֵּר, אִם דְּבָה רָעָה אוֹ דְבָה טוֹבָה – הוּא יְכוּל אֶפְלוֹ לְדַבֵּר טוֹבוֹת עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, אַךְ אִם הוּא עוֹמֵד עַל-יַדֵּי-כַף כְּנֶגֶד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, אֵין תְּפִלָּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ פּוֹעֵלֶת עָלָיו, וְאִדְרָבָה, מֵאָדָם כְּזֶה צְרִיכִים לְהִזְהַר יוֹתֵר, שֶׁכֵּן כְּשֶׁמִּיִּשְׁהוּ מוֹצִיא דְבָה רָעָה עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, רוֹאִים מִיָּד שְׂאֵלָה הֵם דְּבָרֵי-שֶׁקֶר וְשִׁרְצוֹנוֹ הוּא רַק לְהִתְעוֹת, וְלִכֵּן לֹא מְאֻזְנִים אֵלָיו.

אֵךְ בְּשָׁעָה שֶׁהוּא אוֹמֵר: אִדְרָבָה, "רַבִּי" זֶה דְּבַר טוֹב, וְחִסְדוֹת הֵיא דְּבַר טוֹב, אֶלֹא שֶׁהַרְבִּי הוּא נֶעֱלָה בְּיוֹתֵר וְכִיצַד יְכוּלָה לְהִיּוֹת לָךְ שְׂיִכּוֹת אֵלָיו, הוּא לְמַעַלְהָ-מְעַלָּה הַרְבֵּה מִמֶּךָ, וְעַל-דֵּרֶךְ-זֶה כִּיצַד יְכוּלִים לְלַמֵּד חִסְדוֹת, חִסְדוֹת הֵיא יוֹתֵר מְדִי נֶעֱלִית מִמֶּךָ וְכו'?

צְרִיכִים לְדַעַת שְׁגָם זֶה שֶׁמוֹצִיא דְבָה טוֹבָה, רוּצָה לְנַתֵּק אוֹתָךְ מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, אֵין זֶה נוֹגֵעַ בְּאִיזוֹ דֶּרֶךְ הוּא עוֹשֶׂה זֹאת, הֶעֱקָר שֶׁהוּא מֵאֵלָה שְׂוַיְלִינּוּ עָלָיו".

. . כִּף גַּם כְּשֶׁמִּיִּשְׁהוּ טוֹעֵן שְׂרַבִּי וְחִסְדוֹת הֵם דְּבָרִים טוֹבִים, אַךְ הֵם נֶעֱלִים מְדִי, אִי-אֶפְשָׁר שְׂתִּהְיֶה שְׂיִכּוֹת אֵלֵיהֶם, הֵרִי זֶה אֶכֵּן "דְּבָה" לְטוֹבָה, אַךְ הַכּוֹנֵה הֵיא "וַיְלִינּוּ עָלָיו", וְלִכֵּן אָסוּר לְהִתְיַחַס אֵלָיו.

הֵרִי, שְׂאֵם הֵם רוּצִים לְהִתְלוֹנֵן עַל הַקְּדוּשָׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאֶכֵּן זֶה דְּבַר חָמוּר, אַךְ אֵין זֶה נוֹגֵעַ לְתְּפִלָּת מֹשֶׁה. רַק בְּשָׁעָה שֶׁהֵם רוּצִים לְהַשְׁפִּיעַ עַל אֲחֵרִים שְׂיִהְיֶה "וַיְלִינּוּ עָלָיו", אִזּוֹ אֵין תְּפִלָּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה יְכוּלָה לְפַעֵל עֲלֵיהֶם, כָּל זְמַן שֶׁלֹּא מִתְיַצְבִּים נֶגֶד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְלֹא נוֹגֵעַ בְּאִיזָה מִצְבָּ

נמצא הלז, עד גם במדרגה הנחותה ביותר – אומרים שמשה רבנו רועה נאמן מוציא כל יהודי, ואלו אם הלז מתיצב כנגד משה רבנו – אז אין תפלת משה רבנו עוזרת לו.

ד

מדוע מספרת לנו התורה זאת? סתם בגנותם של ישראל – אין בכך משום ענין כלל, שהרי אם "בגנות בהמה טמאה לא דבר הכתוב", מכל-שכן בגנותן של ישראל. אלא התורה מספרת לנו זאת, כדי שתהיה מכאן הוראה לדורות:

בכל דור יש את המשה רבנו שבדור, והם נשיאי הדור שבכל דור, ה"אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא" – חכמי הדור, התנאים והאמוראים וכו', עד לדורות האחרונים, עד לדורנו אנו, הנשיא, כבוד-קדשת מורי-וחמי שהוא נשיא דורנו, עד שבשעה שבא מישהו ורועה לפתות את משפעי שלא ללמד חסידות ולקרר אותם מכך בטענה שחסידות היא ענין נעלה ביותר וכיצד יש להם שיכות לכה, ועל-דרך-זה כיצד יכולים להיות מקשר לנשיא בשעה שהוא נעלה מהם, כיצד יכולים להכנס אליו, כיצד יכולים להגיש לו פתקא וכו' – הרי אומרים שכל זה הם טענתם של המרגלים ש"וילינו עליו", וכשמתיצבים נגד משה רבנו – אין הוא יכול להתפלל עבורם, המשפעים אינם אשמים, כי-אם מוריהם שיהביאו אותם לכך!

ולאידך גיסא: בשעה שאדם מתקשר למשה רבנו שבדור, לא נוגע אז מצבו, משה רבנו מוציא את כל אחד ממצבו ומעמיד אותו בדרגא של "שתויי יין", ועד שהוא מביא ומכניס אותו לארץ-ישראל, עד לגאולה האמתית והשלמה על-ידי משיח צדקנו.

(מהנחה בלתי מוגה. קטע קצר משיחה זו הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר נשי"ד ונדפס בלקו"ש ח"ג ע' 49)

נגונים שהרבי למד

צמאה לה נפשי כמה לה בשרי; בארץ ציה ועיף בלי מים. כן בקדש
חזיתך לראות עזך וכבודך.

נגון שאמיל...

האדרת והאמונה...

כי אנו עמה...

חי! צמאה לה נפשי כמה לה בשרי... עף (הי) טי (אתה) דורין (שוטה)
מרקו (שם אדם) שטו (מה) טי (אתה) ידיש (נוסע) נ ירמרקו (ליריד) נייע
(לא) קופליש (קונה) נייע (לא) פרודיש (מוכר) טולקא (רק) רוביש
(עושה) סורקו (בלבול):

הוא אלקינו הוא אבינו, הוא מלכנו הוא מושיעינו, הוא יושיענו ויגאלנו
שנית בקרוב, וישמיענו ברחמיו לעיני כל חי לאמר, הן גאלתי אתכם
אחרית כבראשית, להיות לכם לאלקים:

ברכה אלקינו להאריך אפיק לרעים ולטובים והיא תהלתך. למענה
אלקינו עשה ולא לנו, ראה עמידתנו דלים וריקים.

אנעים זמירות ושירים אערג כי אליך נפשי תערג. נפשי חמדה בצל
יך, לדעת כל רז סודך.

אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, אֶהְבֵּת אֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ, וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל
הַלְשׁוֹנוֹת, וְקִדְשָׁתָנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ, וְקִרְבָּתָנוּ מִלְּפָנֶיךָ לְעִבּוֹדְתֶךָ וְשִׂמְךָ הַגָּדוֹל
וְהַקְּדוֹשׁ עָלֵינוּ קְרֵאתָ:

רְחַמְנָא דְעֵינִי...

וְהִיא שְׁעֵמֶדָה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ שְׁלֵא אֶחָד בְּלִבָּד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתָנוּ אֶלָּא
שְׁבָכָל דּוֹר וְדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתָנוּ. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילָנוּ
מִיָּדָם:

כִּי אָנוּ עַמְּךָ...

אֶסְדֵּר לְסַעֲיֹדְתָא...

סְטָאוּ יָא פִיטוּ אוּ פִיאַטְנִיצוּ, אוּ פִיאַטְנִיצוּ. פֶּרְפָּאוּ יָא, יָא פֶּרְפָּאוּ,
סְוֵאוּ טְלִיצוּ. טְרַבָּא טְרַבָּא זְנֵאטִי יָאק גּוֹלֵיאַטִי, טְרַבָּא טְרַבָּא זְנֵאטִי יָאק
בְּרַכָּאטִי, אוּי חֶשְׁבוֹן צְדָק אַ דָּאוּאטִיף פֶּרְד פֶּאנָאם חֵאזַאִינָאם
אַטוֹוטְשָׂאטִי, אַ מִי פִים דָּא פִים דָּא מִי גּוֹלֵאִים, אוּן מִיר טְרִינְקֵן יִין אַזוּי
וּוי מִים, אוּן מִיר זָאגֵן אַלֶּע צוּזאַמֵן לְחַיִּים, וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן הַשָּׁמַיִם...
סְטָאוּ יָא פִיטוּ אוּ סוּבָּאטוּ, אוּ סוּבָּאטוּ. פֶּרְפָּאוּ יָא, יָא פֶּרְפָּאוּ, סְוֵאוּ
רַאבָּאטוּ. טְרַבָּא טְרַבָּא...:

חמש • ב' תמוז

(א) וַיָּקָם בַּלְעָם בַּבֶּקֶר וַיֹּאמֶר אֶל שָׂרֵי בָלָק לְכוּ אֶל אֲרֻצְכֶם, כִּי מֵאֵן יְהוָה לְתַתִּי לְהֵלֵךְ עִמָּכֶם:

להלך עמכם – אלא עם שרים גדולים מכם. למדנו שרוחו גבוהה, ולא רצה לגלות שהוא ברשותו של מקום, אלא בלשון גסות, לפיכך ויוסף עוד בלק וגו':

(ב) וַיִּקְוֹמוּ שָׂרֵי מוֹאָב וַיִּבְאוּ אֶל בָּלָק, וַיֹּאמְרוּ מֵאֵן בַּלְעָם הֵלֵךְ עִמָּנוּ:

(ג) וַיִּסֹּף עוֹד בָּלָק, שְׁלַח שָׂרִים רַבִּים וְנִכְבְּדִים מֵאֵלֶּה:

(ד) וַיִּבְאוּ אֶל בַּלְעָם, וַיֹּאמְרוּ לוֹ כֹּה אָמַר בָּלָק בֶּן צְפוּר אֵל נָא תִּמְנַע מִהֵלֵךְ אֵלַי:

(ה) כִּי כִבֵּד אֶכְבְּדֶךָ מְאֹד וְכֹל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלַי אֶעֱשֶׂה, וְלָכֵה נָא קָבֵה לִי אֶת הָעַם הַזֶּה:

פי כבד אכבדך מאד – יותר ממה שהיית נוטל לשעבר אני נותן לך:

(ו) וַיַּעַן בַּלְעָם וַיֹּאמֶר אֶל עַבְדֵי בָלָק אִם יִתֵּן לִי בָלָק מְלֵא בֵיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב, לֹא אוּכַל לַעֲבֹר אֶת פִּי יְהוָה אֱלֹהֵי לַעֲשׂוֹת קִטְנָה אוֹ גְדוּלָה:

מלא ביתו כסף וזהב – למדנו שנפשו רחבה, ומחמד ממון אחרים. אמר, ראוי לו לתן לי כל כסף וזהב שלו, שהרי צריך לשכר חילות רבות, ספק נוצח ספק אינו נוצח, ואני ודאי נוצח: לא אוכל לעבר – על פרחו גלה שהוא ברשות אחרים, ונתנבא פאן שאינו יכול לבטל הברכות שנתברכו האבות מפי השכינה:

(ז) וַעֲתָה שָׁבוּ נָא בְּזֵה גַם אֶתֶם הַלִּילָה, וְאֲדַעָה מֶה יִסֹּף יְהוָה דְּבַר עַמִּי:

גם אתם – פיו הכשילו, גם אתם סופכם לילך בפחי נפש כראשונים: מה יסף – לא ישנה דבריו מברכה לקללה, הלואי שלא יוסיף לברך. כאן נתנבא שעתיד להוסיף להם ברכות על ידו:

(כ) ויבא אלהים אל בלעם לילה ויאמר לו אם לקרא לך באו האנשים קום לך אתם, ואף את הדבר אשר אדבר אליך אתו תעשה:

אם לקרא לך – אם הקריאה שלך וסבור אתה לטל עליה שבר, קום לך אתם: ואף – על ברחף את הדבר אשר אדבר אליך אותו תעשה. ואף על-פי-כן וילך בלעם, אמר, שמא אפתנו ויתרצה:

תניא • ב' תמוז

שער היחוד והאמונה, עמ' פ"ז

רק מפני שאין בנבראים כח להשיג רק ההשתלשלות ממדרגת חכמה שהיא ראשיתם, למדרגת עשייה השפלה, לכך אנו אומרים שגבי הקדוש-ברוך-הוא נחשבת מדרגת החכמה כמדרגת עשייה ממש, דהינו לומר שהוא רם ונשא ונעלה עלוי רב מאד מאד ממדרגת החכמה. ולא שיך כלל ליחס אצלו שום ענין המתיחס לחכמה, אפלו בדרך מעלה ועלוי רב, כגון לומר עליו שאי אפשר לשום נברא עליונים ותחתונים להשיג חכמתו או מהותו, כי ענין ההשגה מתיחס ונופל על דבר חכמה ושכל, לומר שאפשר להשיגו או אי אפשר להשיגו מפני עמק המשג; אבל הקדוש-ברוך-הוא שהוא למעלה מן השכל והחכמה – לא שיך כלל לומר בו שאי-אפשר להשיגו מפני עמק המשג, כי אינו בבחינת השגה כלל, והאומר עליו שאי-אפשר להשיגו – הוא כאומר על איזו חכמה רמה ועמקה, שאי-אפשר למששה בידיים

מפני עמק המשג, שכל השומע יצחק לו, לפי שחוש המשוש אינו מתחס ונופל אלא על עשיה גשמית הנתפסת בידיים. וככה ממש נחשבת לגבי הקדוש-ברוך-הוא מדרגת השכל וההשגה כעשיה גשמית ממש, ואפלו השגת שכלים שבעולמות עליונים, ואפלו מדרגת חכמה עלאה המתיה את כלם, כדכתיב: "כלם בחכמה עשית". ומה שהקדוש-ברוך-הוא נקרא "חכם" בכתוב וגם חכמינו זכרונם-לברכה כנו לו מדרגת ומעלת החכמה, הינו משום שהוא מקור החכמה, שממנו יתברך נמשך ונאצל מהות מדרגת חכמה עלאה שבעולם האצילות. וכן "רחום" ו"חסיד", על שם שהוא מקור הרחמים והחסדים וכן שאר המדות, שפלן נמשכו ונאצלו ממנו יתברך. ודרך וענין ההמשכה והאצילות, איך ומה ידוע למשכילים:

ספר המצוות • ב' תמוז

המצוה המשלימה ק"ל – האזהרה שהזהרנו מלאכול בשר קדשים שנטמאו, והוא אמרו יתעלה: "והבשר אשר יגע בכל-טמא לא יאכל" (ויקרא יב,ט); ומי שעבר ואכלו – לוקה. ובתוספתא זבחים (פרק ה.) נתבאר, שטהור שאכל בשר טמא – הרי זה לוקה את הארבעים. ובפרק ב' מגמרא פסחים (כד.) אמרו: "טמאת הגוף (טמא שאכל טהור) של קדש, בכרת, טמאת הבשר (שאכל בשר טמא של קדש) בלאו". וכבר נתבארו דיני מצוה זו בפרק י"ג מזבחים (משנה ב).

המצוה הקב"ט – האזהרה שהזהר הטמא מלאכל קדש, והוא אמרו ביוקדת: "בכל קדש לא תגע" (ויקרא יב,ד). ולשון ספרא (פרשת תזריע): "בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא" – מה מקדש הנכנס לו בטמאה ענוש כרת, אף הקדש האוכלו בטמאה ענוש כרת". ולמד באמרו "לא תגע" באדם שאכל במזיד, שסומך על הכלל שנתבאר במכות (יד:) בבאור אמרו יתעלה: "בכל

קִדְשׁ לֹא תִגַּע", וְהוּא אָמַרם בְּגִמְרָא מְכוּת: טָמֵא שְׂאֵכַל אֶת הַקִּדְשׁ, בְּשִׁלְמָא עֲנֵשׁ כְּתִיב: "וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בְּשֶׁר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַה' וְטָמְאַתּוּ עָלָיו וְנִכְרְתָהּ" (ויקרא ז, כ); אֲזַהְרָה מִנָּא לָן? אֲתִיָּא מ"בְּכָל קִדְשׁ לֹא תִגַּע". וְשֵׁם אָמְרוּ: "בְּכָל קִדְשׁ לֹא תִגַּע" – אֲזַהְרָה לְאוֹכַל. אַתָּה אוֹמֵר אֲזַהְרָה לְאוֹכַל, אוֹ אֵינּוּ אֱלֹא אֲזַהְרָה לְנוֹגַע? תְּלַמּוּד לֹא מְרַמֵּז: "בְּכָל קִדְשׁ לֹא תִגַּע וְאֵל הַמִּקְדָּשׁ לֹא תִבֵּא" – מִקִּישׁ קִדְשׁ לְמִקְדָּשׁ: מָה מִקְדָּשׁ שְׂיֵשׁ בּוֹ נְטִילַת נְשָׂמָה (חִיּוּב פְּרַת) אִף קִדְשׁ דְּבַר שְׂיֵשׁ בּוֹ נְטִילַת נְשָׂמָה; וְאֵי לְנִגְיָעָה – מֵאֵי נְטִילַת נְשָׂמָה אִיכָּא (אִיךָ תִּתְּכֵן נְטִילַת נְשָׂמָה)? אֱלֹא לְאֲכִילָהּ. וְאַפְקֵה רַחֲמֵינָא (הַתּוֹרָה הַתְּבַטְּאָה) לְאֲכִילָהּ בְּלִשׁוֹן נִגְיָעָה לְמִימַר דְּנִגְיָעָה כְּאֲכִילָהּ. וּמִן הַלְשׁוֹנוֹת הָאֵלֶּה יִתְבָּאֵר לָךְ, שְׁטָמֵא שְׂאֵכַל אֶת הַקִּדְשׁ חֵיב פְּרַת, בְּמָה דְּבָרִים אָמְרוּרִים? אִם הוּא מְזִיד; אָבַל אִם הוּא שׁוֹגֵג – הֲרִי זֶה מְקַרֵּיב קָרְבַּן עֹלָה וְיִוֶּרֶד, כְּמוֹ שֶׁהִזְכַּרְנוּ בְּמִצְוֵה ע"ב מִמִּצְוֹת עֲשֵׂה. וְכִבֵּר נִתְבָּאֵרוּ דִּינֵי מִצְוֵה זֶה בְּפֶרֶק י"ג מִזְבָּחִים (קו).

גְּאֻלָּה וּמְשִׁיחַ

רוֹאִים שְׂיֵשְׁנוּ קוּשֵׁי לְהַחֲדִיר הַהִפְרָה וְהַהֲרַגְשָׁה שְׁעוּמָדִים עַל סֶף יְמוֹת הַמְּשִׁיחַ מִמֶּשׁ עַד שְׂיִתְחִילוּ "לְחִיּוֹת" בְּעַנְיֵי מְשִׁיחַ וּגְאֻלָּה...

וְהַעֲצָה לָזֶה – עַל-יְדֵי לְמוּד הַתּוֹרָה בְּעַנְיֵי מְשִׁיחַ וּגְאֻלָּה, כִּי בְּכוּחַ הַתּוֹרָה (חֻכְמָתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׁלִמְעָלָה מִהָעוֹלָם) לְשִׁנּוֹת טַבַּע הָאָדָם, שְׂגָם כְּאֲשֶׁר מִצַּד הַרְגֵשׁ שֶׁלּוֹ נִמְצָא עֲדִין חֲסִד־וְשְׁלוֹם מִחוּץ לְעֵנִין הַגְּאֻלָּה (כִּיּוֹן שֶׁלֹּא יֵצֵא עֲדִין מִהַגְּלוּת הַפְּנִימִי) הֲרִי עַל-יְדֵי לְמוּד הַתּוֹרָה בְּעַנְיֵי הַגְּאֻלָּה מִתְעַלָּה לְמַעְמַד וּמִצָּב שֶׁל גְּאֻלָּה, וּמִתְחִיל לְחִיּוֹת בְּעַנְיֵי הַגְּאֻלָּה, מִתּוֹךְ יְדִיעָה וְהִפְרָה וְהַרְגֵשָׁה שֶׁ"הִנֵּה זֶה בָּא".

(שבת פרשת בלק, י"ז בתמוז, התנש"א; ספר השיחות תנש"א כרך ב, עמ' 692)

חמש • ג' תמוז

(כא) וַיָּקָם בַּלְעָם בַּבֶּקֶר וַיַּחְבֹּשׁ אֶת אֲתָנּוֹ, וַיִּלֶּךְ עִם שָׂרֵי מוֹאָב:

וַיַּחְבֹּשׁ אֶת אֲתָנּוֹ – מִכָּאן שֶׁהַשֵּׂנָאָה מְקַלְקֶלֶת אֶת הַשׂוֹרָה, שֶׁחָבֵשׁ הוּא בְּעֵצְמוֹ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, רָשָׁע, כְּבֵר קִדְמָךְ אַבְרָהָם אָבִיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר "וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר וַיַּחְבֹּשׁ אֶת חֲמורוֹ": עִם שָׂרֵי מוֹאָב – לְבוּ בְּלִבָּם שָׂוֵה:

(כב) וַיַּחַר אֵף אֱלֹהִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא וַיִּתְיַצֵּב מִלֶּאֶף יְהוָה בַּדֶּרֶךְ לְשֹׁטֵן לוֹ, וְהוּא רֹכֵב עַל אֲתָנּוֹ וּשְׁנֵי נַעֲרָיו עִמּוֹ:

כִּי הוֹלֵךְ הוּא – רָאָה שֶׁהַדְּבַר רַע בְּעֵינֵי הַמָּקוֹם וְנִתְאַוָּה לִילָף: לְשֹׁטֵן לוֹ – מִלֶּאֶף שֶׁל רַחֲמִים הָיָה, וְהָיָה רוֹצֵחַ לְמַנְעוֹ מִלְחָטָא, שֶׁלֹּא יַחְטֵא וַיֵּאבֹד: וּשְׁנֵי נַעֲרָיו עִמּוֹ – מִכָּאן לְאָדָם חָשׁוֹב הַיּוֹצֵא לְדֶרֶךְ יוֹלִיף עִמּוֹ שְׁנֵי אַנְשִׁים לְשִׁמְשׁוֹ, וְחוֹזְרִים וּמְשִׁמְשִׁים זֶה אֶת זֶה:

(כג) וַתֵּרָא הָאֲתוֹן אֶת מִלֶּאֶף יְהוָה נֹצֵב בַּדֶּרֶךְ וְחָרְבוֹ שְׁלוּפָה בִּידּוֹ וַתִּטַּט הָאֲתוֹן מִן הַדֶּרֶךְ וַתִּלָּךְ בַּשָּׂדֶה, וַיֵּךְ בַּלְעָם אֶת הָאֲתוֹן לְהַטְתָּהּ הַדֶּרֶךְ:

וַתֵּרָא הָאֲתוֹן – וְהוּא לֹא רָאָה, שֶׁנִּתְּן הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רִשׁוּת לְבַהֲמָה לְרֹאוֹת יוֹתֵר מִן הָאָדָם, שֶׁמִּתּוֹךְ שִׁישׁ בּוֹ דַּעַת תִּטְרַף דַּעַתוֹ כְּשִׁירָאָה מִזִּיקִין: וְחָרְבוֹ שְׁלוּפָה בִּידּוֹ – אָמַר, רָשָׁע זֶה הִנִּיחַ כְּלֵי אֲמָנוֹתוֹ, שֶׁכְּלֵי זֵינָן שֶׁל אֲמוֹת הָעוֹלָם בַּחֲרָב, וְהוּא בָּא עֲלֵיהֶם בְּפִיו, שֶׁהוּא אֲמָנוֹת שְׁלָהֶם, אֵף אֲנִי אֲתַפֵּשׂ אֶת שְׁלוֹ וְאָבוֹא עָלֶיךָ בְּאֲמָנוֹתוֹ; וְכֵן הָיָה סוּפוֹ "וְאֵת בַּלְעָם בֵּן בְּעוֹר הָרֵגוֹ בַּחֲרָב":

(כד) וַיַּעֲמֵד מִלֶּאֶף יְהוָה בְּמִשְׁעוֹל הַכֹּהֲנִים, גָּדַר מְזָה וְגָדַר מְזָה:

בְּמִשְׁעוֹל – כְּתִרְגוּמוֹ "בְּשִׁבִיל". וְכֵן "אִם יִשְׁפַק עָפָר שִׁמְרוֹן לְשַׁעֲלִים" עָפָר הַנְּדָבֵק בְּכַפּוֹת הַרְגָלִים בְּהַלּוֹכֵן, וְכֵן "מִי מִדָּר בְּשַׁעֲלוֹ מִיָּם" בְּרַגְלָיו וּבְהַלּוֹכוֹ: גָּדַר מְזָה וְגָדַר מְזָה – סָתֵם גָּדַר, שֶׁל אֲבָנִים הוּא:

(כה) וַתֵּרָא הָאֶתּוֹן אֶת מְלֶאךָ יְהוָה וַתִּלְחַץ אֶל הַקִּיר וַתִּלְחַץ אֶת רַגְלָהּ בְּלֶעַם אֶל הַקִּיר, וַיִּסֹּף לְהַכְתֶּהּ:

וַתִּלְחַץ – היא עצמה: וַתִּלְחַץ – אֶת אַחֲרֵימ, אֶת רַגְלָהּ בְּלֶעַם:

(כו) וַיִּוָּסֵף מְלֶאךָ יְהוָה עֲבוּר, וַיַּעֲמֵד בְּמָקוֹם צָר אֲשֶׁר אֵין דֶּרֶךְ לְנִטּוֹת יָמִין וּשְׂמֹאל:

וַיִּוָּסֵף מְלֶאךָ ה' עֲבוּר – לַעֲבֹר עוֹד לְפָנָיו, לְהִלָּךְ לְהִיטוֹת לְפָנָיו בְּמָקוֹם אַחֵר. כְּמוֹ "וְהוּא עָבַר לְפָנֵיהֶם". וּמְדַרְשׁ אַגְדָּה יֵשׁ בְּתַנְחוּמָא, מָדָה רָאָה לַעֲמֵד בְּשִׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת, סִימְנֵי אָבוֹת הָרָאָהוּ:

(כז) וַתֵּרָא הָאֶתּוֹן אֶת מְלֶאךָ יְהוָה וַתִּרְבֵּץ תַּחַת בְּלֶעַם, וַיַּחַר אֶף בְּלֶעַם וַיִּךְ אֶת הָאֶתּוֹן בַּמָּקָל:

(כח) וַיִּפְתַּח יְהוָה אֶת פִּי הָאֶתּוֹן, וַתֹּאמֶר לְבִלְעָם מָה עָשִׂיתִי לָךְ כִּי הִכִּיתֵנִי זֶה שְׁלֹשׁ רַגְלִים:

זֶה שְׁלֹשׁ רַגְלִים – רְמִזָּה לוֹ, אֶתְהָ מִבְּקֵשׁ לַעֲקֹר אִמָּה הַחוּגְגַת שְׁלֹשׁ רַגְלִים בְּשָׁנָה:

(כט) וַיֹּאמֶר בְּלֶעַם לְאֶתּוֹן כִּי הִתְעַלְלַת בִּי, לוֹ יֵשׁ חֶרֶב בְּיָדִי כִּי עָתָה הִרְגֵתִיךָ:

הִתְעַלְלַת – בְּתַרְגוּמוֹ, לְשׁוֹן גְּנָאִי וּבְזִיוֹן: לוֹ יֵשׁ חֶרֶב בְּיָדִי – גְּנוּת גְּדוּלָה הִיָּה לוֹ דְּבַר זֶה בְּעֵינֵי הַשָּׂרִים, זֶה הוֹלֵךְ לְהַרְגֵּ אִמָּה שְׁלֵמָה בְּפִיו, וּלְאֶתּוֹן זֶה צָרִיף לְכָלִי זֵין:

(ל) וַתֹּאמֶר הָאֶתּוֹן אֶל בְּלֶעַם הֲלוֹא אָנֹכִי אֶתְנֶה אֲשֶׁר רָכַבְתָּ עָלַי מֵעוֹדָךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה הֲהִסְכֵּן הַסְכַּנְתִּי לַעֲשׂוֹת לָךְ כֹּה, וַיֹּאמֶר לֹא:

הַהִסְכֵּן הַסְכַּנְתִּי – בְּתַרְגוּמוֹ. וְכֵן "הֲלֹאֵל יִסְכֵּן גְּבַר". וְרַבּוֹתֵינוּ דְרָשׁוּ מִקְרָא זֶה בְּגַמְרָא, אָמְרוּ לִיהֵ, מֵאֵי טַעְמָא לֹא רָכַבְתָּ אֲסוּסִיא; אָמַר לְהוֹן בְּרִטִּיבָא שְׂדָאֵי לִיָּה וְכוּ', כְּדָאִיתָא בְּמִסְכַּת עֲבוּדָה זָרָה:

(לא) וַיִּגַּל יְהוָה אֶת עֵינָיו בְּלֶעַם וַיִּרְא אֶת מְלֶאךָ יְהוָה נֹצֵב בְּדֶרֶךְ וַחֲרָבוֹ שְׁלֵפָה בְּיָדוֹ, וַיִּקַּד וַיִּשְׁתַּחוּ לְאַפָּיו:

(לב) וַיֹּאמֶר אֵלָיו מִלֶּאֱךָ יְהוָה עַל מָה הִכִּיתָ אֶת אֶתְנָךְ זֶה שְׁלוֹשׁ רְגָלִים, הֲנֵה אֲנֹכִי יִצְאָתִי לְשֹׁטָן כִּי יֵרֵט הַדֶּרֶךְ לְנִגְדֵי:

פי ירט הדרך לנגדי – רבותינו חכמי המשנה דרשוהו נוטריקון יראה ראתה נטתה, בשביל ש"הדרך לנגדי", כלומר לקנאתי ולהקניטני. ולפי משמעו, פי חרד הדרך לנגדי, לשון "רטט", כי ראיתי בעל הדרך שחרד ומהר הדרך שהוא לכעסי ולהמרותי; ומקרא קצר הוא, כמו "ותכל דוד". לשנא אחרינא, ירט, לשון רצון, וכן "ועל ידי רשעים ירטני", מפייס ומנחם אותי על ידי רשעים, שאינן אלא מקניטים:

(לג) וַתֵּרֶאֲנִי הָאֶתוֹן וַתֵּט לְפָנַי זֶה שְׁלֹשׁ רְגָלִים, אוֹלֵי נְטָתָה מִפְּנֵי כִי עֵתָה גַם אֶתְכָה הֶרְגָתִי וְאוֹתָהּ הֶחִייתִי:

אולי נטתה – כמו לולא. פעמים ש"אולי" משמש בלשון "לולא": גם אתכה הרגתי – הרי זה מקרא מסרס, והוא כמו "גם הרגתי אותך", כלומר, לא העבכה בלבד קראתך על ידי, כי גם ההריגה; ואתה החייתי – ועתה מפני שדברה והוכיחתי ולא יכלת לעמוד בתוכחתה, כמו שכתוב "ויאמר לא", הרגתי, שלא יאמרו זו היא שסלקה את בלעם בתוכחתה ולא יכל להשיב; שחס המקום על כבוד הפירות. וכן "ואת הבהמה תהרגו", וכן "והרגת את האשה ואת הבהמה":

(לד) וַיֹּאמֶר בְּלָעָם אֵל מִלֶּאֱךָ יְהוָה חֲטָאתִי כִי לֹא יָדַעְתִּי כִי אֶתָּה נֹצֵב לְקִרְאָתִי בְּדֶרֶךְ, וְעֵתָה אִם רַע בְּעֵינַיִךְ אֲשׁוּבָה לִי:

כי לא ידעתי – גם זה גנותו, ועל כרחו הודה; שהוא היה משתבח שיודע דעת עליון, ופיו העיד "לא ידעתי": אם רע בעיניך אשובה לי – להתריס נגד המקום היא תשובה זו; אמר לו, הוא בעצמו צוני ללכת ואתה מלאך מבטל את דבריו, למוד הוא בכך שאומר דבר ומלאך מחזירו, אמר לאברהם "קח נא את בנך וגו'", ועל ידי מלאך בטל את דברו; אף אני אם רע בעיניך צריך אני לשוב:

(לה) וַיֹּאמֶר מִלֶּאֱךָ יְהוָה אֵל בְּלָעָם לֵךְ עִם הָאֲנָשִׁים וְאַפְסָ אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר אָדַבְרָ אֵלָיִךְ אֶתוֹ תְּדַבֵּר, וַיֵּלֶךְ בְּלָעָם עִם שְׂרֵי בָלָק:

לך עם האנשים – בדרך שאדם רוצה לילך, בה מוליכין אותו. לך עם האנשים – כי חלקך עמם וסופך לאבד מן העולם; ואפס – על כרחך, את הדבר אשר אדבר וגו'; עם שרי בלק – שמח לקללם כמותם:

(לו) וַיִּשְׁמַע בָּלַק כִּי בָא בַלְעָם, וַיֵּצֵא לְקִרְאָתוֹ אֶל עִיר מוֹאָב אֲשֶׁר
עַל גְּבוּל אַרְנֹן אֲשֶׁר בְּקִצֵּה הַגְּבוּל:

וישמע בלק – שלח שלוחים לבשרו: אל עיר מואב – אל מטרפולין שלו, עיר
החשובה שלו, לומר ראה מה אלו מבקשים לעקר:

(לז) וַיֹּאמֶר בָּלַק אֶל בַּלְעָם הֲלֹא שָׁלַח שְׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ לְקַרְא לָךְ לָמָּה
לֹא הִלַּכְתָּ אֵלַי, הֲאִמָּנָם לֹא אוֹכַל כְּבֹדְךָ:

האמנם לא אוכל כבודך – נתנבא שסופו לצאת מעמו בקלון:

(לח) וַיֹּאמֶר בַּלְעָם אֶל בָּלַק הִנֵּה בָאתִי אֵלֶיךָ עֲתָה הֵיכֹל אוֹכַל דְּבַר
מֵאוֹמָה, הַדְּבַר אֲשֶׁר יֵשִׁים אֱלֹהִים בְּפִי אֶתוֹ אֲדַבֵּר:

תניא • ג' תמוז

שער היחוד והאמונה, עמ' פז

הגה"ה: (סוד הצמצום באור אין-סוף ברוך-הוא וצמצום אדם-
קדמון וסוד הדיקנא, שסוד כל הצמצומים לצמצם האור
שיתלבש בבחינות כלים די' ספירות. והנה, אחר
שנתלבש אור אין-סוף בבחינת כלים דחכמה-בינה-דעת,
אז שיף לומר מה שכתב הרמב"ם: "הוא היודע, והוא
המדע, והוא הידוע, ובידיעת עצמו וכו'", לפי שבחינת
כלים דאצילות נעשים נשמה וחיות לבריאה-יצירה-עשייה
ולכל אשר בהם. אבל בלי צמצום והלבשה הנזכר לעיל
לא שיף כלל לומר "הוא היודע, והוא המדע וכו'", כי
אינו בבחינת וגדר דעת ומדע כלל חסד-שלום, אלא
למעלה מעלה עלוי רב עד אין קץ אפלו מבחינת וגדר

חֲכָמָה, עַד שְׂבַחֲנִית חֲכָמָה נְחַשְׁבֶת אֲצִלוֹ יִתְבָּרַךְ כְּבַחֲנִית
עֲשִׂיהָ גַשְׁמִית):

וְהִנֵּה, אֵין לָנוּ עֵסֶק בְּנִסְתָּרוֹת, אֶךְ "הַנְּגִלוֹת לָנוּ", לְהֶאֱמִין אֲמוּנָה
שְׁלֵמָה דְאִיהוּ וּגְרָמוּהֵי חַד, דְּהֵינּוּ מְדוּתֵינוּ שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
וּרְצוֹנוֹ וְחֻכְמָתוֹ וּבִינָתוֹ וְדַעְתּוֹ עִם מְהוּתוֹ וְעֲצָמוּתוֹ, הַמְרוֹמֵם לְבָדוֹ
רוֹמְמוֹת אֵין קִיץ מִבַּחֲנִית חֲכָמָה וְשִׁכְלָה וְהַשְׁגָּה. וְלָכֵן גַּם יַחֲדוּ
שְׂמֵתֵיחַד עִם מְדוּתֵינוּ שְׁהֶאֱצִיל מֵאֲתוֹ יִתְבָּרַךְ, גַּם כֵּן אֵינוּ בְּבַחֲנִית
הַשְׁגָּה לְהַשִּׁיג אִיךָ מִתִּיחַד בְּהוּ. וְלָכֵן נִקְרָאוּ מְדוּתֵינוּ שֶׁל הַקְּדוּשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא – שֶׁהֵן הַסְּפִירוֹת – בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ: "רְזָא דְמַהִימְנוּתָא",
שֶׁהִיא הָאֲמוּנָה שְׁלֵמָעֲלָה מִן הַשִּׁכְלָה:

ספר המצוות • ג' תמוז

הַמְצִוָּה הַצ"א – הַצְּוִי שְׁנִצְטוּיְנוּ לְשִׁרוֹף הַנּוֹתֵר (הַתּוֹרָה קִבְּעָה זְמַן לְאֲכִילַת קֶרֶבֶנוֹת
מְסִימִים וְהַנּוֹתֵר מֵהֵן לְאַחַר הַזְּמַן הוּא "נוֹתֵר"), וְהוּא אָמְרוּ יִתְעַלֶּה: "וְהַנּוֹתֵר מִבְּשַׁר
הַזֹּבַח בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּאֵשׁ יִשְׂרָף" (ויקרא ז, יז). וּבִפְרוּשׁ אָמְרוּ עַל זֶה שֶׁאָמַר
יִתְעַלֶּה בְּכֶבֶשׂ הַפֶּסַח: "לֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד-בִּקְרָא וְהַנּוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד-בִּקְרָא בְּאֵשׁ
תִּשְׂרֹפוּ" (שְׁמוֹת יב, י). אָמְרוּ בְּמַכְלֵתָא: "כָּא הַכְּתוּב לְתַן עֲשֵׂה עַל לֹא-תַעֲשֶׂה".
וּבְמִקּוּמוֹת רַבִּים בְּפִסְחִים (פד.) וּבְמִכּוֹת (צ: זט.) וְזוּלָתָם (מִקּוּמוֹת רַבִּים נּוֹסְפִים) אָמְרוּ
בְּפְרוּשׁ שֶׁלֹּא דְנוֹתֵר לֹא שְׁנַתַּק לְעֲשֵׂה הוּא (שֶׁאִם מְקוּמֵי אֵת ה'עֲשֵׂה': "בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ"
– מִנְתַּק אֵת הַלֹּא וּמִבְטָלוֹ), וְלִפְיֵכָךְ אֵין לּוֹקִין עָלָיו. וְהַעֲשֵׂה הוּא מֵה שֶׁהַזְּכָרָנוּ
שֶׁנֶּאֱמַר: "וְהַנּוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בִּקְרָא בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ". וְדִין הַפְּגוּל (שֶׁהַכֹּהֵן הַמְּקַרֵּב חָשַׁב
מִחֻשְׁבוֹת מְסִימוֹת, שֶׁלֹּא כְּפִי הַצֶּרֶף) וְהַנּוֹתֵר שֶׁהוּא, כְּמוֹ שֶׁאֲבָאָר בְּמִצְוֹת לֹא-תַעֲשֵׂה
(קלב), שֶׁכְּבָר הַזְּכִיר אֵת הַפְּגוּל בְּלִשׁוֹן "נוֹתֵר". וְכִבְרָ נִתְבָּאָרוּ גַם דִּינֵי מִצְוֵה זו
בְּפִסְחִים (כו: וּבְסוּף תְּמוּרָה לד.).

גאולה ומשיח

כִּיֹּן שְׂצִדִיקָא דְאַתְפֹּטֵר אֶשְׁתַּכַּח בְּכוֹלָהוּ עֲלָמִין יְתִיר מִבְּחִיּוּהֵי עֲלָמִין יְתִיר מִבְּחִיּוּהֵי, "שָׁגַם בְּזֶה הָעוֹלָם חֲמוּעָשָׂה אֶשְׁתַּכַּח יְתִיר" – בְּוֹדָאֵי שְׁהֶרְבִּי מְנַהִיג אֶת הָעוֹלָם כְּלוֹ, וְאַנְ"שׁ בְּפֶרֶט, וּמְעוֹרֵר רַחֲמִים רַבִּים וְכוּ', כְּמוֹ שְׁהֵיָה עַד עֵתָה, וְאַדְרָבָה, בֵּיתָר שְׂאֵת וּבֵיתָר עֵז.

וּכְשֵׁם שְׂעֵד עֵתָה הִיָּה מְנַח אֶצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאַתְנָנוּ שְׁהֶרְבִּי יוֹלִיכְנוּ לְקִרְאָת מְשִׁיחַ צְדִיקְנוּ – צְרִיף לְהִיּוֹת מְנַח כֵּן גַּם עֵתָה.

וְהַמְּאַרְע שְׂאַרְע כּו' – אֵינּוּ אֶלָּא לְעֵינַי בְּשֶׁר שְׁלָנוּ, וְאֵינּוּ אֶלָּא נְפִיּוֹן בְּלִבְד (אֶחָד הַנְּסִיּוֹנוֹת שֶׁל חֲבֵלֵי מְשִׁיחַ שְׂצָרִיכִים לְהִיּוֹת קֹדֶם בֵּיאַת גּוֹאֵל-צְדִיק), שְׁכָּל עֲנִיּוֹ הוּא שְׂמַעְלִים וּמִסְתִּיר עַל הָאֵמֶת.

(שבת פרשת תרומה תשי"ז; תורת-מנחם תשי"ז, עמ' 16)

הַרְבֵּי הַבֵּין הַכֹּל!

יְחַד עִם חֲבֵרֵי, הַגְּעֵתִי לְשֵׁנַת ה'קְבוּצָה' בְּמַחֲצֵת הַרְבֵּי. כְּדָרְכֶם שֶׁל תְּלָמִידֵי הַתְּמִימִים, הַשְׁתַּדְּלֵתִי גַם אֲנִי לְמִצָּא לְעֶצְמִי מְקוֹם מְתָאִים לְפַעֲלֵלוֹת בְּצִהְרֵי יוֹם שְׁשִׁי, וּלְזִכּוֹת יְהוּדִים בְּמִצּוֹת תְּפִלִּין וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה.

אֶת מְקוֹמֵי הַקְּבוּעַ מְצֵאתִי בְּמִשְׁלַחַת מְשֻׁרְד הַבְּטָחוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. בְּתֵם ה'סֹדֵר', הֵינּוּ יוֹצְאִים, כְּשֵׁשָׁה בַחֲוָרִים, וּמְתַפְּרָשִׁים בֵּין חֲדָרֵי הַמְּשֻׁרְד וּמְזֻכָּרִים אֶת מְאוֹת הָעוֹבְדִים, רַבָּם כְּכֹלֵם יִשְׂרָאֵלִים, בְּמִצּוֹת תְּפִלִּין וּבְכֻמָּה מְלִים פֹּה וְשָׁם עַל יְהוּדוֹת.

כמעט לא היו כאלה שסרבו להניח תפלין. היו אמנם כמה יוצאים מן הכלל שסרבו בעקשנות להניח תפלין. אהוד ש. אחד מבעלי התפקידים הבכירים, היה ביניהם. בשבועות הראשונים לבקורי במקום הייתי נכנס לחדרו ומנסה את כוחי, מי יודע, אולי הפעם יסכים לקים את המצוה. אך עם הזמן הבהיר לי אהוד כי הדבר לא בא בחשבון.

בכוח אי-אפשר להניח ליהודי תפלין, אך מדי יום ששי הייתי נכנס לחדרו מניח לפניו את הדף השבועי 'לקראת שבת' ומאחל לו שבת שלום בסבר פנים יפות.

כשנכנסתי בערב שבת לחדרו, כהרגלי, פנה אלי לפתע ובקשני לשבת. עוד אני תוהה על פשר הדבר, אמר אהוד בפשטות: "אני רוצה לכתב מכתב לרבי. איך עושים זאת?".

"פשוט מאוד", השבתי מבלי משים. "כתב מכתב, מסר אותו בידי ואני אעבירו אל מזכירות הרבי. אם תצא תשובה – אמסר לך אותה".

בשבוע הבא ראיתי את המעטפה החומה המיעדת לרבי מנחת על השלחן, כאלו מצפה לי. "הנה המכתב", הושיטו לי האיש, "קרא אותו".

נסיתי להסתיג אך הוא בשלו. קראתי את המכתב הקצר, בתחלה הוא ציין את שמו ושם אמו, והוסיף פרטים אישיים יבשים. הגדיר את עצמו כ'נכה עצמאי' (שכחתי לציין שהאיש היה מרתק לכסא-גלגלים). כתב על עבודתו במשרד הבטחון וסיים את המכתב בבקשת עצה ועידוד. הוא לא פרט מה בעצם מציק לו.

"אז מה אתה בעצם רוצה מהרבי? למה בדיוק אתה זקוק?", שאלתי.

אהוד חייך חיוף רחב: "אתה אינך מבין ולכן אינך רבי. אני מבטיח לך שהרבי יבין בדיוק מה אני רוצה. הוא צריך להבין הכל מחצי מלה".

עם אמונת צדיקים כזאת אהיה האחרון שאתוכח. לקחתי את המכתב ומסרתי אותו במזכירות עוד באותו יום ששי.

ביום ראשון, היה זה בצום י"ז בתמוז, יצאה התשובה. וזה לשונה: "הנהגה יומית על-פי שלחן-ערוך – שפולל בטחון בהשם. והרי זכה במשורה שתפקידה בטחון גוי קרוש בארץ הקדש. אזכיר על הציון..."

ראיתי שהרבי מהר לענות על המכתב והחלטתי שאסור לי להמתין עד יום ששי כדי למסר לו את התשובה. מיד למחרת נסעתי אליו והנחתי בפניו את העתק כתב-ידו של הרבי.

האיש לקח את הפתק ללא אמר ודברים, התרכז בכתוב. לאחר דקות אחדות הרים את ראשו ואמר: "אתה רואה, הרבי הבין הכל!..."

אני, עדין לא הבנתי. "ראה", אמר לי אהוד, "זה זמן רב מציקות לי שתי בעיות. הראשונה היא, מצב בריאותי. אני נכה, השלמתי עם המציאות שלא אוכל לרקד ולטפס בהרים. אבל לאחרונה אני כבר לא מסגל אפלו לשבת על כסא הגלגלים ולעבד. כל שבועים-שלושה אני נתקף בכאבים שמאלצים אותי לשכב במטה. חיי אינם חיים. רק לשבת על הכסא ולעבד אני מבקש! הגעתי למסקנה, שאם האלקים מקשה עלי כנראה שמשהו בקשר שלי אתו לא בסדר. עם מי אפשר להתייעץ בענין כזה? רק עם הרבי.

"הבעיה השנייה קשורה לעבודתי. את שנות חיי הטובות הקדשתי עבור מערכת הבטחון, משום שאני מאמין בחשיבות הנושא. אבל אתה יודע, לא תמיד זוכים שהסביבה מעריף את עבודתך, וזה הדבר שהכי מתסכל. התחלתי לחשב, אולי הגיע הזמן להפסיק לדאג לכל העולם. אם לא מעריכים זאת – מוטב שאחיה בשקט את חיי ואדאג לעצמי.

"את הדברים הללו רציתי שהרבי יבין ממכתבי והוא אכן הבין זאת. תשובתו קלעה למטרה".

רגעים אחדים של דממה עמדו בחדר ואז חזר ונפנה אלי: "אני מקבל את מה שהרבי כתב לי, אבל יהיה זה מגזם לדרש ממני להתחיל לחיות פתאום על-פי השלחן-ערוך – תפסת מרבה לא תפסת".

בו במקום הרים היהודי טלפון למזכירות ובקש להעביר לרבי, שהוא לא רואה את עצמו מקים עכשו את כל השלחן-ערוף.

חזרתי ל-770 ובקשתי מהמזכיר, שאם תהיה תשובה, שיזאיל להודיעני. כעבר ימים אחדים קרא לי המזכיר ומסר לי את תשובת הרבי:

"דייך בבשרות האכילה ושתיה, דייך בהנחת תפלין (בדוקות) כל יום חול, וכמאמר רז"ל מוצה (בעצמה) גוררת מוצה, וכמאמר השני מי שיש לו מנה רוצה מאתים".

אהוד כששמע את התשובה, ראו עליו שהוא ממש שמח. הוא הניח תפלין וגם הזמין זוג תפלין מהדרות, נפגשתי עם בני משפחתו שוחחנו על ענייני כשרות הבית והם קבלו את הדברים בצורה יפה ומתוך רצון ושמחה.

חלפו שבוע, שבועים, שלושה. כבעבר, לא הייתי מניח עמו תפלין בימי ששי, אף עתה היה זה משום שהוא כבר היה מניח בביתו... בשבוע הרביעי אמר לי בפנים קורנות: "העסק עובד. בינתיים אין בעיות".

עבר חודש נוסף ואחריו עוד חודש – וברוך השם הבעיות הרפואיות שהיו בעבר נעלמו. מדי פעם כשהייתי נכנס לחדרו הוא היה משוחח על הפלא, וכשנכחו בחדרו אנשים היה מספר להם את הספור.

והכל, כך הוא אומר, "בזכות הרבי"!

פתאום השופט חולה...

מספר שליח הרבי, הרב גורביץ:

יהודי שעומד בקשר עם בית-חב"ד היה מסכסך עם יהודי אחר על סכום של שני מיליון דולר. הלשין השני על הראשון מה שהלשין, והלה העמיד לדין והושב במעצר עד סיום המשפט.

הלכתי לבקר אותו בבית-המעצר ומצאתי אותו שבור ואמלל. נגשתי

לְעוֹרֵף־הַדִּין שְׁלוֹ, וְהִלָּה הַסְּבִיר שְׁאִין לִידֵי־סְכוּי לְזִכּוֹת בְּדִין: הַשׁוֹפֵט
אֲנִי־שָׂמִי וְאִין סִפְק שְׁבִסְיוֹם הַמְּשֻׁפֵּט יִגְזֹר עַל יְדֵי־כְּמָה שְׁנוֹת מְאֹסֶר.

הַגְּעַתִּי לִישִׁיבָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁל הַמְּשֻׁפֵּט, וְאָכֵן, הַשׁוֹפֵט שֶׁהִבְחִין בִּי הַפְּגִין כָּל־פִּי
יַחַס עוֹיִן. כְּעֵבֶר כְּמָה יָמִים הַגִּיעָה לְבֵיתֵנוּ אִשְׁתְּ הַנְּאֻשָׁם וְאָמְרָה בְּכִי: "מִחַר
תַּתְקִים הִישִׁיבָה הַשְּׁלִישִׁית, מָה יִהְיֶה?". אָמְרָה לָּהּ אִשְׁתִּי, כִּי חֲסִידֵי חֲב"ד
נוֹהֲגִים לְכַתֵּב לְרַבֵּי פ"נ (פְּדִיוֹן־נַפְשׁ) וְלִשְׁלַח לָאֱהָל. "כְּתֹבִי פ"נ עֲבוּר בְּעֵלְךָ
וְקַבְּלִי עַל עֲצֻמְךָ לְהַדְּלִיק גְּרוֹת שַׁבַּת".

שְׁלַחְנוּ אֶת הַפ"נ לָאֱהָל. כְּשֶׁהִלְכְּתִי לְמַחֲרָת לְתַפְלַת מְנַחֵה בְּבֵית־הַפְּנִסֶּת,
קִבַּלְתִּי שִׁיחַת טֵלְפוֹן מֵאִשְׁתּוֹ שֶׁל הַנְּאֻשָׁם: "בְּעֵלִי שִׁחַרְר מִהַמְּעַצָּר וְהַגִּיעַ
הַבִּיתָּה!". אָמַרְתִּי לָּהּ שְׁקִשֶׁה לִי לְהֵאֱמִין... הַשִּׁיבָה לִי אִשְׁתּוֹ: "כֵּן, הוּא בְּבֵית",
וּמְסֵרָה אֶת הַטֵּלְפוֹן לְבְּעֵלָהּ: "תֵּאֱמִין, תֵּאֱמִין, אֲנִי מְדַבֵּר אֵלֶיךָ מִהַבֵּית"...

בְּקִשְׁתִּי שִׁי־סְבִירוֹ לִי כִּי־צַד זֶה קָרָה, וְהֵם סְפְרוּ: "מִיָּד לְאַחַר שֶׁשְׁלַחְתֶּם אֶת
הַמְּכַתֵּב לְרַבֵּי, הַתְּקַשֵּׁר עוֹרֵף־הַדִּין וְאָמַר שֶׁהַשׁוֹפֵט חָלָה וְשׁוֹכֵב בְּבֵית עִם חַם
גְּבוּוֹה מְאֹד, וּמִחַר יִמְלֵא אֶת מְקוֹמוֹ שׁוֹפֵט אַחֵר – אָדָם נֶחְמָד מְאֹד – לְכֵן יֵשׁ
סְכוּיִים טוֹבִים לְשִׁחְרוּר קָרוֹב. וְכֵן הִיָּה... הַפ"נ הַזֶּה שֶׁשְׁלַחְנוּ לְרַבֵּי שְׁלַכְּכֶם
חוּלָל מִמֶּשׁ נִס"...

הַרְבֵּי הַבֵּין גַּם קִשְׁקוּשׁ שֶׁל יֵלֵד

סֵפֶר הַרְבֵּי יוֹסֵף־יִצְחָק יַעֲקֹב־סוּן:

אַחַד הַשְּׁלוּחִים יָשָׁב וְכָתַב פ"נ (פְּדִיוֹן־נַפְשׁ) לְרַבֵּי. כְּשֶׁהִילָד הַקָּטָן שְׁלוֹ
'נִדְנָד' לוֹ שָׁגַם הוּא רוֹצֵה לְכַתֵּב פ"נ, נָתַן לוֹ הָאָב דָּף וְעַט וְהִילָד קִשְׁקֵשׁ
קִשְׁקוּשִׁים.

כְּשֶׁאָבִיו סָגַר אֶת הַמְּעֻטָּפָה עִם הַפ"נ שְׁלוֹ חָשַׁב לְזַרֵּק אֶת הַקִּשְׁקוּשׁ שֶׁל
הַיֵּלֵד, אָבֵל אַז אָמַר לְעֻצְמוֹ, מָה אֲנִי מִבִּין בְּנִשְׁמוֹת... וְהַכְּנִיס אֶת הַקִּשְׁקוּשׁ
פְּנִימָה.

אחרי תקופה, קבל שליח הרבי שתי מעטפות מהרבי, אחת עם תשובה
עבורו, והאחרת עם תשובה עבור הילד: "הפ"נ נתקבל".
הרבי הבין גם קשקוש של ילד.

רגלי חסידיו ישמר

ספר המשורר החסידי ר' צבי יאיר: בשנת תשח"י חלה אחד מבני משפחתי
קשות ברגלו. כאביו היו קשים וכאשר רק היה מנסה להזיז את הרגל הנגועה
עלו הצעקות עד לב השמים... רחמנא לצלן. בקשנו מהרבי שיאשר את הנתוח
שדורשים הרופאים, או לכל הפחות בצוץ בדיקה פנימית הפרוכה בזריקות.

בתקופה ההיא הייתי עדין 'חסידי-בסר', והחלטתי לכתב לרבי מעין
'אולימטום': "היום ט' בשבט. אם מחר, ביום הסגלה י' שבט לא תבוא
ישועה – אאלץ להסכים לבקשת הרופאים ולערך הנתוח..."

למחרת, י' שבט בערב, הייתה פמובן התועדות. ישבתי לי בפנת האולם
ופתאום אני שומע שקוראים לי... מהרתי ועליתי מיד לבימה עליה ישב הרבי,
הוא לקח פרוסת עוגה, כרף אותה במפית שלוש פעמים, נתן לי ואמר: "זה
בשביל החולה" – הרבי נקב בשמו, וחזר על כף שלוש פעמים "זה בשביל..."
טמנתי את העוגה באמתחתי, מהרתי לנסע אל החולה ונתתי לו לטעם ממנה.

שבתי הביתה, ולמחרת, י"א שבט בצהרנים, אחרי שחזרתי משעור
שמסרתי בבקר, התקשרתי לשאל מה נשמע! החולה ענה לי בשאלה במלים
אלו: "אולי אתה זוכר איזו רגל כאבה לי?"... נדהמתי, אף הוא ממשיך
ומספר: "כבר שעתים שאני שוכב במטה מתיגע ומנסה להזכר איזו רגל זו
הייתה... ולא נזכרתי!". חפיתי יומים לודא שהנס ממשיך לפעל ואז התקשרתי
לרב חודקוב וספרתי לו מה שקרה.

הוא נכנס לרבי וחזר לפניו על כל המעשה, הרבי הגיב בחינה: "אולי
רוצים הם עוד מזונות?", כשהוא מתעלם לגמרי מהנס שחולל.

כְּתִיבַת פִּ"נ - פִּיצוּד?

לְרַגֵּל ג' בְּתַמוּז, בּו כּוֹתְבִים הַחֲסִידִים פְּדִיוֹן־נֶפֶשׁ וּמְבַקְשִׁים בְּעַד צְרִיכָהּ הַרוּחָנִיִּים וְהַגְּשָׁמִיִּים, נִרְחִיב מְעַט עַל מַהוּת הַפִּ"נ, מְתִי וְאִיךָ כּוֹתְבִים אוֹתוֹ, וּמָה הַהֶבְדֵּל בֵּינּוּ לְבֵין מִכְתָּב לְרַבִּי?

הַפִּ"נ, כְּשָׁמוּ כֵּן הוּא: פְּדִיוֹן־נֶפֶשׁ. הַחֲסִיד כּוֹתֵב לְרַבִּי וּמוֹסֵר בְּיַחַד עִם הַפִּ"נ גַּם כֶּסֶף, דְּמֵי פִ"נ, שְׂבוּ הוּא פּוֹדֶה אֶת נֶפֶשׁוֹ.

כְּתִיבַת 'פְּדִיוֹן נֶפֶשׁ' נַעֲשִׂית בְּעֶקֶר בְּזִמְנִים מִיַּחַדִּים, כְּדַגְמַת עֶרֶב רֵאש־הַשָּׁנָה, יוֹם הַלְדָּת וַיְמֵי הַרַבִּי.

קִדְּם כְּתִיבַת הַפִּ"נ יֵשׁ לְטַל יָדַיִם, וּמַגִּיל בַּר־מְצוּהָ - לְלִבֵּשׁ כּוֹבֵעַ, חֲלִיפָה וְאַבְנֵט.

אֶת הַפִּ"נ יֵשׁ לְכַתֵּב עַל דָּף חֲלָק לְלֹא שׁוֹרוֹת.

לַפִּ"נ, בְּנִגּוּד לְמִכְתָּב לְרַבִּי, יֵשׁ נֶסֶח קְבוּעַ. הַפִּ"נ פּוֹתַח בַּמְלִים: "אֲנֹא לְעוֹרֵר רַחֲמִים מְרַבִּים עַל נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁל ... בֵּן ..." וְכֵאֵן יֵשׁ לְכַתֵּב אֶת הַשֵּׁם הַמְּלֵא וְאֶת שֵׁם הָאֵם שֶׁל מִי שֶׁעֲבוּרוֹ מְבַקְשִׁים, וְלֵאחֵר מִכֵּן אֶת הַדְּבָרִים עֲלֵיהֶם מְבַקְשִׁים, בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת.

הַרַבִּי כְּתֵב כִּי "פִ"נ רָאוּי לְהַכְתִּיב עַל פֶּתֶקָא מִיַּחַדָּת לְכָל אִישׁ וְאִישׁ, כְּשֶׁהֵם מְמוֹשְׁפָּחוֹת וְעֵנִינִים נִפְרָדִים".

עַל־פִּי הוֹרָאת הַרַבִּי, כְּתִיבַת הַפִּ"נ צְרִיכָה לְהַעֲשׂוֹת דּוֹקָא לְאַחַר הַתְּפִלָּה, עַל־מְנַת לְהוֹסִיף בְּזִכְיוֹת. לְפָנָי תַּחֲלַת הַכְּתִיבָה 'מְצִירִים' (בְּמַחְשָׁבָה) תֵּאָר פְּנֵי הַרַבִּי. הַרַבִּי אֵף הוֹרָה לְכַתֵּב קְבֻלַּת הַחֲלָטָה טוֹבָה בְּתוֹר עֲשִׂית 'כְּלִי' וְהַכְּנָה לְבִרְכָה.

לְאַחַר כְּתִיבַת הַפִּ"נ מְכַנְּסִים אוֹתוֹ לְתוֹךְ סֵפֶר מִתּוֹרַת הַרַבִּי, וְלֵאחֵר מִכֵּן שׁוֹלְחִים אוֹתוֹ אֶל הָאֵהָל הַקְּדוֹשׁ.

